ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5676 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 21/4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1904 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՐԷՃԷՊ 1322 ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5676

درعلیه غلطه ده « آره ولق » غزته سی اداره خانه سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, Constantinople

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղր
» » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Նոյնպէս Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

20 ՓԱՐԱ 20

ԾԱԽՈՒ ՄԱՏԵԱՆԻ

Եթէ ճիշդ է պոլսօնակցի մը հաղորդած ինքնատիպ մէկ տեղեկութիւնը, — եւ պատճառ մը չունինք տարակուսելու ստուգութեանը վրայ, — Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին այցելուներուն մէջ գտնուեր է սակրիչ մըն ալ որ, թուղթոյ սիրուն տուփիկի մը մէջէն ադամանդազարդ մատանի մը հանելով, կարկառեր է Ն. Ամենապատուութեան... — իբր նուէր՝ պիտի մտածէք անշուշտ — վաճառելու համար։ Որչափ ալ ամէն օր կը կարդանք ու կը լսենք թէ գործնական դարու մը մէջ կ'ապրինք, պաշտօնէութիւններ կան զորս յարգելու համար գործնականին գիտակը մէկդի դնելու է պահ մը, եւ ներկայ պարագան ալ անոնցմէ ըլլալը պէտք եղածէն աւելի ակնյայտ էր։ Հարուստ զբօսաշրջիկներ, իրենց իջեւանած պանդոկին մէջ կ'ընդունին վաճառորդներու այցելութիւնը, որոնք Թանկագին ապրանքներ ու հնութիւններ կը ներկայացնեն. բայց բաւական toupet ունենալու է մարդ՝ նոյն տեսակ վարմունք մը ունենալու համար Հովուապետի մը հանդէպ որ, հակառակ իր հոգեւոր բարձր դիրքին, չի ծածկեր թէ նիւթական ծանր վիճակ մը ունենալէ հեռու է եւ որուն իրաւասութեան ներքեւ գտնուող եկեղեցիներուն, վանքերուն, դպրոցներուն նպաստի կարօտ ըլլալը գրուեցաւ թերթերուն մէջ։

Թողլով, սակայն, պաշտօնէութեան խնդիրը, որուն վրայ չուզեր աւելի ծանրանալ, Ս. Կաթողիկոսին պատասխանը իր պարզութեանը մէջ ո՛չ միայն սրամիտ է՝ այլ եւ պերճախօս։

—Այդ մատանիին գինով, քսանըհինգ ոսկիով, նոյնքան եզ գնել կուտայի եւ վանքին ագարակներուն կը նուիրէի։

Լաւագոյն առիթ մը չէր կրնար գտնել Ն. Ամենապատուութիւնը, զգացնելու որ եթէ Կիլիկիոյ բարեպաշտական ու կրթական հաստատութիւնները նորոգութեան, վերաշինութեան պէտք ունին, վանքին հողերն ալ մշակուելու, արդիւնաբերուելու պէտք ունին, եւ այս ամէնը դրամի կը կարօտի։

Բարեբաղդաբար, Ս. Կաթողիկոսին Պոլիս ժամանած օրէն ի վեր մանաւանդ, թէ՛ այցելութեանց միջոցին փոխանակուած խօսակցութիւններէ եւ թէ՛ լրագրական հրատարակութիւններէ կատարեալ գաղափար կազմուած է այդ նիւթական կարօտութեանց վրայ։ Եւ անհատ ու բարեգործ անձնաւորներու քով տրամադրութիւն մը կը տեսնուի գոհացում տալու այդ պէտքերուն, որոնցմով միայն Կիլիկիոյ արժանընտիր Կաթողիկոսը, իր Աթոռը վերադարձին, պիտի կրնայ իրականացնել այն բարի խորհուրդները զորս ունի՝ եկեղեցիները պայծառացնելու, վանքերը շէնցնելու եւ իւրաքանչիւր Թեմի կրթական մակարդակը բարձրացնելու։ Արդէն իսկ, օրը օրին հրատարակուեցան քանի մը նուիրատուութեան խոստումներ, որոնք քաջալերական են եւ վստահութիւն կը ներշնչեն թէ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին Թողած համակրական ու ակնածական տպաւորութիւնը՝ իրեն այցելողներուն վրայ՝ կրօնասիրական ու կրթասիրական ներշնչումներ ալ տուած է հարուստ դասակարգին, ինչ որ իր անձին արժանեաց յատկանշական կողմն է։

Անցքի առջեւ բերելով միայն Սիսի ժառանգաւորաց վարժարանը, որ պիտի բացուի հոկտեմբերին, կարելի է գաղափար կազմել թէ ինչ աշխատութեանց եւ զոհողութեանց պէտք ունեցեր է Ն. Ս. Օծութիւնը՝ համեմատաբար կարճ միջոցի մը մէջ քիչ շատ նորոգելու եւ կղերանոցի վերածելու համար Սիսի մայրավանքին մօտ գտնուած կիսափուլ շէնքը, առանց դրամական միջոցներ ունենալու իր ձեռքին տակ։ Դեռ կը մնան նորոգելի շէնքեր, մշակելի հողեր, որոնց պէտքերուն ճշմարիտ գիտակցութիւնը շա՛տ անկեղծ Թելադրութեամբ մը ըսել տուած է պարզասէր ու կրթասէր Կաթողիկոսին, թէ Կիլիկիոյ հովուապետը աւելի եզներու պէտք ունի վանքապատկան ագարակներուն համար... քան շողշողազարդ մատանիի՝ իր մատներուն համար։

Տ. Ա.

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԵՐ

ՄԵՐ ԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Համայնքի մը մտաւոր եւ բարոյական զարգացմանը նպաստող լաւագոյն միջոցներէն մէկը կրնայ համարուիլ լրագրութիւնը, որ անջնջելի ազդակ մը դարձած է. այսօր առանց լրագրութեան, առանց պարբերական հրատարակութիւններու կարելի չէ երեւակայել համայնքի մը բարեշրջումը։

Փոքր բաղդատութիւն մը կրնայ համոզել տարակարծիք եղողները։ Եւրոպական փոքր քաղաքի մը լրագիրներուն սպառումը համեմատեցէք մեր թերթերուն սպառման հետ, եւ այն ատեն կը համոզուիք թէ ինչ անհամեմատ տարբերութիւն ունի առաջինը։ Հոն ամէն տեսակ բազմաթիւ թերթեր կը հրատարակուին առանձնակ հազար բաժանորդներ ունենալով. լոյս կը տեսնեն շատ մը ընտիր հանդէսներ, շաբաթաթերթեր պատկերազարդ ու անպատկեր, եւ ինչպէս կը հաւատան, դժուար է մարդ մը գտնել, որ ամէն օր գոնէ լրագիր մը չգնէ։

Մինչ մեր մէջ հազիւ թէ գոյութիւն ունին քանի մը պարբերական թերթեր. չունինք հանդէսներ, չունինք պատկերազարդ շաբաթաթերթեր կամ ամսագիրներ, ու պարբերական թերթ առնողներու թիւն ալ շատ սահմանափակ է։

Երբեմն ասկէ առաջ գանգատներ կ'արձագանգուէին թէ մեր լրագրութեան յետադէմ վիճակին պատճառը թերթերու խմբագիրներն են. եթէ անոնք իրենց կոչման գիտակից ըլլան, եթէ թերթերը առատ ու ընտիր նիւթ տան ընթերցող հասարակութեան, եթէ հայ թերթերը լաւ տառերով խմբագրուած ըլլան, այն ատեն մամուլը կը ծաղկի, թերթերու բաժանորդներուն թիւը կը ստուարանայ, պարբերական մամուլը հսկայաքայլ առաջ կ'երթայ։ Այսպէս կը գտնեն անոնք, որոնք մեր մամուլին վերաբերութեամբ ինքնակոչ դատաւորի պաշտօն մը ստանձնել կ'ուզեն։

Սակայն պէտք է խոստովանիլ թէ մեր լրագրութեան բուն թերութեան պատճառը ո՛չ հրատարակիչները, ո՛չ խմբագիրները եւ ոչ ալ գրողներն են, այլ ընթերցող հասարակութիւնը, որ չես գիտեր ինչո՛ւ համար արհամարհոտ վերաբերում մը ունի մեր լրագրութեան հանդէպ։ Ամենօրեայ փորձը ցոյց կուտայ թէ մեր ամէնէն շատ սպառող թերթն ալ բաժանորդներու որոշ թուով մը կը բաւականանայ, որովհետեւ աւելին կարելի չէ ձեռք բերել։

Ցաւալի իրողութիւն մըն է որ մեր համայնքը չի քաջալերեր իր բարոյական զարգացման նպաստող լրագրութիւնը։

Գանգատիլը դիւրին է։ Բայց նախ քաջալերենք մեր թերթերը, յետոյ քննադատենք ու խրատենք զանոնք։

Ա. Տ. Մ.

ԹԹԱՍՏԱՆՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋԸ

ԹԹԵՆԻԻՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

Ա.

Վերջին տարիներու մէջ՝ լրագրութիւնը մասնաւոր ջանք մը ըրաւ երկրագործութեան զանազան ճիւղերու օգտակարութիւնը շեշտելով՝ ժողովուրդին լուրջ ուշադրութեանը յանձնել անոնց գործնական կիրարկումը։ Ասիկա շատ մը նիւթերու վրայ գրուած չոր ու ցամաք յօդուածներէն շա՛տ աւելի օգտակար է, ու կայս. բարեխնամ կառավարութեան շնորհած զանազան դիւրութիւններէն քաջալերուած՝ շատ տեղեր սկսած են թթաստաններ հաստատել, շերամաբուծութեամբ զբաղելու համար. նոյն իսկ Պոլսոյ մէջ, ասոր է՛ն ցայտուն ու զօրաւոր ապացոյցը տուաւ Ազգ. Հիւանդանոցի բարեխնամ Հոգաբարձութիւնը։

Թուրքիոյ հարստութեանց աղբիւրներէն մէկն ալ շերամաբուծութիւնն է, ասոր օգտակարութիւնն ու կարեւորութիւնը շեշտել ու մանրամասնօրէն թուել՝ կարծեմ թէ աւելո՛րդ է։ Այս արհեստը երկրագործական ճարտարութեան ամենէն շահաւէտ մէկ ճիւղն է։ Թուրքիոյ մէջ այս արհեստով զբաղող տեղերն են՝ Պրուսա, Թօքաթ, Ամասիա, Հալէպ, Տիարպէքիր, Սելանիկ, Էտիրնէ եւ Լիբանան։ Այս տեղուանքը միայն խոզակ չարտադրեր, այլեւ մետաքսեղէն հիւսուածքներ կը գործուին. հունտն ալ մինչեւ Կովկաս, Պարսկաստան ու Աֆղանիստան կ'արտածուի։

Շերամաբուծութեամբ զբաղողներէն նոր թթաստան հաստատել ուզողներու՝ իրական ծառայութիւն մը մատուցանելու փափաքով, թթաստան հաստատելու գործ. նոյն կերպերը մանրամասնօրէն պիտի բացատրենք, անձամբ թթաստան հաստատելու աշխատակցած ըլլալով։ Յուսամ թէ կարդացողները պիտի օգտուին։

Շերամաբուծութիւնը եւ մետաքսագործութիւնը, Քրիստոսէ քանի մը հազար տարիներ առաջ՝ Չինացիներուն արդէն ծանօթ էր, սակայն, Քրիստոսի թուականէն 200 տարի առաջ միայն մետաքսեղէնը կեղր. Ասիա զրկուած է։ Թթենին՝ սեւ եւ ճերմակ անուամբ՝ երկու տեսակ է. Թուրքիոյ մէջ՝ Դամասկոսի, Էնկիւրիի եւ Մալաթիոյ թթենիները նշանաւոր են. Պոլսոյ շրջակայքը գտնուող պարտէզներուն մէջ ալ՝ իբրեւ պտուղ ուտուելիք քանի մը ընտիր տեսակ թթենիներ կան։

Իր տերեւները շերամներու համար միակ անդոնիւթ ըլլալուն համար է որ մեծ կարեւորութիւն ունի տնտեսութեան մէջ. հետեւաբար կ'արժէ անոր մասին քիչ մը աւելի մանրամասնութիւններ տալ։

Եւրոպայի մէջ գտնուած գլխաւոր տեսակներն են՝ բազմաճիւղ (multicale), վայրի (sauvageon), վարդի (rose), հռոմէական (romaine), քոլոմպիական (colomba) եւ սպանիական (espagnol)։ Բազմաճիւղ եւ վայրի եղողները խիտ կանուխ ծլելով, ժամանակէն առաջ տերեւ կուտան։ Վարդի եւ քոլոմպիական տեսակներն ալ շատ փափուկ եւ նուրբ տերեւ ունենալով հանդերձ ուշ կը ծլին։ Իսկ հռոմէական եւ սպանիական տեսակներու տերեւները՝ հաստ եւ կարծր կ'ըլլան։

Գաւառներու մէջ՝ թութէն օղի, նշաթթա եւ պաստեղ կը պատրաստեն. կարմիր եւ կանաչ թութեր ալ կան։

Թթենին՝ տաք կլիմայի յատուկ ծառ մըն է, սակայն ցուրտի ալ կը տոկայ։ Վայրի եւ չյօտուած (պատուաստմամբ) թթենիները շատ կ'ապրին, բայց պատուաստուած ու յօտուած ծառերը՝ 80-90 տարին հազուադէպօրէն կը բոլորեն։

Ի՛նչպէս ուրիշ պտղատու ծառեր՝ նոյնպէս եւ թթենին եթէ պատուաստի եւ յօտելու գործողութեանց ենթարկուի՝ հետզհետէ ծառը կը տկարանայ, եւ կեանքը կը կարճնայ։ Թէեւ թթենին Չինաստան կլիմայէն եկած է այս կողմերը՝ ու հոն, տարին անգամ մը տերեւները կարել սովորութիւն է, սակայն, ցուրտ երկիրներու մէջ՝ վնասակար է ամէն տարի տերեւ կարելը. ուստի՝ պէտք է երկու տարին անգամ մը տերեւները կարուին՝ շերամներու տալու համար։

Այսօր, ընդունուած ճշմարտութիւն մըն է թէ հիւսիսակողմ անկարկուած ծառերու, եւ կամ՝ շատ քիչ արեւ առնող ծառերու տերեւները՝ շատ ջրուտ ու քիչ սննդարար, իսկ հարաւակողմը տնկուած, եւ կամ առաւօտէ մինչեւ իրիկուն արեւի տակ գտնուող ծառերու տերեւները՝ որակով միւսներէն աղէկ եւ ընտիր կ'ըլլան. բարձր եւ պատսպարեալ տեղերու տերեւներուն ու ցած տեղերու, ձորերու քովերը գտնուող ծառերու տերեւներուն տարբերութիւնն ալ՝ նախորդին պէս խստօր կը համեմատի։

Այսօր, շերամապահութեան ծաղկեալ բոլոր քաղաքներուն մէջ շերամները միայն ճերմակ թթենիի տերեւով կը սնուցանեն. սեւին՝ մշակութիւնը չէ ընդհանրացած։

Ճերմակ թթենին, պատուաստուած եւ չպատուաստուած անուամբ երկու տեսակ է. այս վերջինին տերեւը՝ փոքր, կլոր հաւաքելը դժուար է, շատ կը թողունի, հարիւրաւոր տարիներ՝ շերամները այս վայրի տերեւներով կը սնուցանէին միայն. հարիւր տարիէ ի վեր է որ սկսան կուտէն հասցուած եւ վայրի կոչուած ծառերը պատուաստել, ու անոր տերեւովը սնուցանել։

Կուտէն հասցուած ծառերէն՝ ամենէն գեղեցիկ տերեւ ունեցողները կ'ընտրեն եւ պատուաստով կը շատցնեն. ասոնք ընտանի ծառ կը կոչուին։

Ասկէ ուրեմն կը հետեւի թէ թթաստան հաստատողները՝ նախ վայրի տունկեր հասցնելու, եւ ապա զանոնք պատուաստելու են։

Թութի հունտէն տունկ հասցնելը՝ շատ նուրբ եւ դժուարին արհեստ մըն է. ուստի, թթաստան հաստատել փափաքողները՝ պէտք է որ կամ հասցուած տունկ գնելով տնկեն ու պատուաստեն, եւ կամ — ամենէն օգտակարն է — պատուաստուած տունկ գնելով՝ նոր թթաստանին մէջ տնկեն։

Թթաստան հաստատելու եղանակին վրայ յաջորդ յօդուածով։

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

ՆԿԱՐԻՉԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Բ. քաղաքին մէջ այն օրը կենդանութիւն կը տիրէր. ամէն կողմէն կին թէ այր մեծ բազմութեամբ կը դիմէր դէպի հրապարակ. հոն կառուցուած փայտէ ընդարձակ սրահի մը մէջ զետեղուած էին տաղանդաւոր նորահաս նկարիչներու նկարները։ Քաղաքապետութիւնը մեծկակ մրցանակ մը նշանակած էր ամենայաջող նկարչին. անոր տեսքը համար ժողովուրդը գունդագունդ կը դիմէր հոն, իր կարծիքը յայտնելու եւ ջերմագին ծափահարելու ամենէն յաջող երիտասարդ նկարիչը։

Սրահը զարդարուած էր հիանալի նկարներով, որոնց համար թերեւս ամիսներով աշխատած էին արուեստագէտները. հոս բնութեան տեսարան մը, հոն ընտանեկան երեկոյթ մը, այնտեղ պատմական դէպք մը, այնտեղ երեւակայական դէմք մը. վերջապէս ամէն տեսակ կեանքի պատկերներ կարելի էր գտնել։

Նկարիչները պաշտօնական զգեստներ հագած՝ վարպետ ակնարկներով կը դիտէին իրարու նկարները։

Ամէն նկարիչ իր նկարին կուտար առաջնութիւնը, եւ երկրորդութիւնը՝ արտաքին ալ կողմը. ճիշդ մէջտեղը կախուած նկար մը, որ կնոջ մը պատկերն էր։

Բազմութիւնն ալ այն նկարին առջեւն էր հաւաքուած. այրերը հիացումով կը դիտէին այդ չքնաղ դէմքը, իսկ կիները իրենց նախանձէն պիտի ճաթէին, եթէ համոզուած չըլլային թէ այդ դէմքը իրական չէ. այլ երիտասարդ տաղանդաւոր նկարչին վերացման մէկ րոպէին, երեւակայական աշխարհին մէջ տեսած մէկ հրեշտակը։ Ահա նիւթը այդ նկարին։

Արեւը նոր կը ծագի. իր առաջին մեղմիկ ճառագայթները նարգիզներու, շուշաններու, վարդերու, քրքումներու, մանուշակներու ծաղիկներուն վրայ նոր են ինկած. ցօղի կաթիլները ծաղիկներու դալարագոյն թերթերուն եւ կանաչ տերեւներուն վրայ կը փայլփլին ադամանդ։ Հեռուն, ծաղիկներէն անդին, ծառերու կանաչաւոր շարքերն իրարու կը յաջորդեն, այնպէս որ ակնարկը կը մոլորի կանաչներու մէջ, երեւակայութեան մէջ, հեռու, շատ հեռու, եւ անծայր անհունի մը մէջ կը կորսուի։

Ծաղիկներուն ածուներուն մէջտեղը, մանուշակներու քով, աղջիկ մը, քովը դրած իր ցնցուղը, պզտիկ փունջ մը կը շինէ. կռնած է ան, բոպիկ ոտքերը ընկղմուած են նուրբ մարգերակներու մէջ, զգեստին թեւերը վեր դարձուցած. ան զբաղուած է միայն իր փունջովը, երջանկութեան ժպիտ մը երեսին վրայ, անմեղուկ, սեւուկ աչքերը քիչ մը կծկուած, շրթները կիսաբաց։ Գանգուր մազերը փունջ փունջ ինկած են ուսերուն վրայ, կապուտակ շրջազգեստին վրայ եւ ասկէ թեւերու նման կը փողփողին արեւուն առաջին շողերուն տակ։

Ահա այս էր նկարը։

Ամէն մարդ առաջնութիւնը այդ նկարին կուտար, որ թէեւ շատ պարզ՝ բայց հիանալի կերպով կը պատկերացնէր վարպետին վսեմ գաղափարը եւ ցոյց կուտար անոր ճարտարութիւնը։

Ցանկացողներ շատ ունեցաւ այս նկարը, բայց ո՛չ ոք կրցաւ գոհացնել երիտասարդ նկարչին պահանջը։ Ոսկիներու թիւը հարիւրներու բարձրացաւ, բայց նկարիչը դարձեալ չէր բաւականանար ու այն գանձը զոր չէր ուզեր զայն փոխել ոսկիի հետ։

Չծախուեցաւ նկարը, աւելի ճիշդ նկարիչը չծախեց։

Մրցանակը Տիրան ստացաւ. ծափահարութիւններով եւ կեցցէներով վարձատրուեցաւ տաղանդաւոր նկարիչը, որ խոր մտածումի մէջ թաղուած՝ իր նկարը կը դիտէր անընդհատ, անտարբեր՝ բոլոր այդ համակրական ցոյցերուն. կարծես իր պատկերի դիցանուշին մէկ կեցցէին, մէկ ծափին կը սպասէր ան։

* *

Երեք ամիս առաջ Տիրան իր քաղաքէն ստացած էր ցաւակցական նամակ մը, որուն մէջ մտերիմ մը ցաւելով կը յայտնէր իր նշանածին մահը։

Ասիկա շանթի հարուած մըն էր նկարչին համար, այնչափ ծանր, որ երկու շաբաթ անկողինէն դուրս չկրցաւ ելլել։ Չէր կրնար լալ. միայն օրեր յետոյ այդ փրկարար հեղուկէն քանի մը կաթիլներ հոսեցան անոր աչքերէն վար, եւ ազատեցաւ։

Ի՛նչ յոյսերով եկած էր ան, նկարչութեան հետեւելու... եւ անոր այդ յաջողութեան գրեթէ իրականանալու պահուն բախտը ձախող դարձուածքով մը ոչնչացուցած էր զայն։

Ալ ինչ կը մնար երկրի վրայ Տիրանին. — Ծնողքներու սէրէն մանուկ հասակին մէջ զրկուած ըլլալով՝ իր ամբողջ սէրը անոր էր տուած. անկէ ալ հիմա կը զրկուէր...։

Մինչեւ այն րոպէն սիրտը լի էր բանով մը, սէրով, որ իրեն քաղցրութիւն կը պատճառէր, զինքը դէպի փառք կ'առաջնորդէր, իրեն սիրելի կ'ընէր կեանքը, այժմ այդ քաղցր սիրով զեղուն սիրտը դատարկութեամբ էր լեցուած։ Իր կեանքը ալ աւերակներու կոյտ մըն էր. միտքը, հոգին գործելէ դադրած էին, միայն դառնութիւն կը զգար ան։ Պէտք էր որ պարպէր սիրտը, պէտք է որ այդ դառնութիւնը հեռացնէր իրմէ. ինչպէս... Եւ եթէ հեռացնէր, միթէ սրտին մէջ գոյացած դատարկութիւնը աւելի դժբախտ պիտի չընէ՞ր զինք։ Պէտք է որ լեցնէր պարապութիւնը, ինչո՞վ... Երկար մտածումներէ յետոյ ան գտաւ այդ հարցումին պատասխանը. — Անոր պատկերովը։

Պիտի նկարէր զայն իր յիշողութեան զօրութեամբ. մինչ իր աչքին առջեւ պիտի ունենար։ Զայն պիտի պաշտէր, զայն միայն պիտի սիրէր, անոր հետ պիտի ապրէր միայն երեւակայութեան աշխարհին մէջ՝ մինչեւ հոն երկնային աշխարհ երթալը, մինչեւ անոր հետ միանալը։

Ան սկսաւ նկարել, եւ քանի մը շաբաթէն արդէն իր գործը ի գլուխ հանած էր, այն հիանալի նկարը, որ կախուած էր ցուցասրահի պատէն։

Այն աղջիկը որ ամբողջ իր էութիւնը գրաւած էր, պիտի կրնա՞ր գրաւել նաեւ ուրիշ ակնարկներ. անոր մասին նոր գովասանքներ կ'ուզէր լսել եւ անոնցմով քիչ մը մխիթարուիլ։

Ահա թէ ինչո՛ւ չէր ուզեր ծախել այդ նկարը հակառակ առաջարկուած այդքան մեծ գումարներու։

*

[illegible] յաջորդ օրը աշխատանոցը մտաւ երիտասարդ մը։ Յարգանօք բարեւելէ յետոյ արուեստագէտը,

—Պարոն, հիացած եմ ձեր տաղանդին վրայ, մանաւանդ ինծի հայրենակից երիտասարդի մը այսքան օտար արուեստագէտներու մէջ յաջողագոյն հանդիսանալը ուրախութիւնս կը կրկնապատկէ։

—Շնորհակալ եմ ձեր յայտնած զգացումներուն համար։

—Պարոն, երէկ երբ ձեր նկարներուն գին կ'առաջարկէին՝ ես ալ հոն էի, ես ալ կ'ուզէի գնել այն նկարը, բայց ո՛չ լոկ իբրեւ զարդ գործածելու համար զայն..

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք։

—Պարոն, ինչո՞ւ պահեմ ձեզմէ, երկու տարի առաջ Գ. քաղաքի մէջ ***եան ընտանիքի օր. ***ի հետ ամուսնացայ. ձեր գծած նկարը զուգադիպութեամբ մը շատ կը նմանի անոր։ Պահ մը մտածեցի թէ դուք զինքը կը ճանչնաք. հարցուցի ձեր բարեկամներուն, որոնք զիս վստահացուցին, թէ դուք հինգ տարիէ ի վեր հոս էք եւ տեղ մը չէք գացեր։ Իտալիայէն նուէր մը կ'ուզէի տանիլ հարսիս եւ ասկէ յարմար նուէր մը չէի կրնար գտնել. երէկուան ամենաբարձր գինը եւ քիչ մըն ալ աւելի կը վճարեմ, եթէ հաճիք այդ նկարը ինծի տալ։

Բայց նկարիչը չէր լսեր վերջին խօսքերը. ան կը խորհէր իր նշանածին վրայ, որուն ամուսինը եկած էր, եւ իր բարեկամը իրեն գրած էր թէ ան մեռած է։

Հետզհետէ իր սիրտը կ'ալեկոծէր. զայրոյթն ու ատելութիւնը կը նկարուէին

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (52)

ԲԻՒԷՐ ՄԱԷԼ

ՆՕՏԱՐԻՆ ԴՂԵԱԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՍԷՐԸ

Բ.

ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ

— Ո՛չ, Իվոն։ Իմ երջանկութեանս վրայ ալ խորհած եմ, եւ կը խնդրեմ որ դիւրացնէք այդ երջանկութեան իրագործումը։ Երկու տարիէ ի վեր կը սիրեմ ձեզ, եւ հո՞րկ է ըսել, երկար ատեն չհամարձակեցայ ինքզինքիս խոստովանիլ այդ բանը։ Աւելի կատարեալ պիտի ընեմ իմ խոստովանութիւնս։ Այդ սէրը առանց պայքարի չեղաւ։ Կը յիշէ՞ք, կէս օրէ մը յետոյ, ձեզի հանդիպեցայ, երբ Բէլվէլլուի անտառէն դուրս կ'ելլէիք. այդ օրէն սրտիս մէջ վէրք մը առաջ եկաւ, որ ալ եւս չպիտի գոցուէր։ Սխալ գործեցի՝ զայն ապաքինել ուզելով։

Ճշմարիտ թախանձանքով մը յարեց Հանրի.

— Կ'ուզէ՞ք այդ բանը ներել ինծի։

— Այո՛, պատասխանեց Իվոն զուարթօրէն եթէ՛ որբերս ամբողջ խոստովանութիւն մը ընէք ինծի, եւ ձեր վարանումներուն չարժառիթը յայտնէք։ Կը սպասեմ որ ամէն բան խոստովանիք զղջալով, որովհետեւ արձակումը խոստովանութենէն յետոյ միայն կը տրուի։

— Լա՛ւ, մինչեւ վերջը ինքզինքս պիտի մեղադրեմ, յարեց Կիւյոն։ Ինչո՞ւ համար երկար ատեն սպասողական դիրք մը բռնեցի։ Քիչ մը առաջ ձեզի ըսի թէ երկար ատեն պայքարեցայ ինքզինքիս դէմ։ Հազիւ քանի տարեկան էիք դուք, իսկ ես՝ երեսունչորս։ Իմ անանուն ծագումս խոչընդոտ մը կը թուէր ինծի։ Մնաց որ, ես ալ չեմ գիտեր ի՛նչ վայրագ խոչընդոտ մը կը յարուցանէի իմ անձիս դէմ։ Զգացած տառապանքիս մէջ կը յամառէի, կը մնայի, որովհետեւ հաճոյք կը զգայի տառապելէս եւ անմար հպարտութիւն մը կը զգայի այդ մասին։ Մնաց որ, դուք ալ անտարբեր կը ցուցնէիք ինքզինքնիդ։ Ինծի այնպէս թուեցաւ որ երկու անգամ նշմարեցիք իմ վրդովումս. երկրորդ անգամուն ձեր կաթնքրոջ ամուսնութեան առթիւ էր։ Օ՛հ, այդ օրը շատ երջանիկ կը զգայի ինքզինքս. նոյն իսկ խոստովանութիւնը մինչեւ շրթունքիս վրան եկաւ։ Բայց միւսը հոն էր։ Լռեցի։ Ինչպէս չկրցի ըմբռնել թէ չէիք կրնար սիրել այդ մարդը, թէ ան եւ է կապ չէր կրնար գոյութիւն ունենալ ձեր եւ անոր միջեւ։ Կուրցած էի, Իվոն, ու ո՛չ ոք, նոյն իսկ դուք չհամարձակեցաք աչքերս բանալ։ Երբ եկայ ձեզի իմացուցի իմ վերջին մեկնումս, սիրտս ճմլուած այդ թշուառականին հաղորդած անտանելի լուրէն, կը յուսայի հեծկլտում մը լսել ձեր կամ ձեր մօր բերնէն, բայց դուք լուռ մնացիք։ Ո՛չ մէկ բառ զիս լուսաբանեց, ճշմարտութեան ուղիին մէջ առաջնորդեց եւ նողկալի իրականութեան կսկիծը արթնցուց իմ մէջս. ուստի մեկնեցայ յուսահատ։ Սակայն Աստուած կը պաշտպանէր զիս. երրորդ անգամ ըլլալով՝ ծովու հաճոյքներուն անձնատուր եղայ, իմ միակ բարեկամութեան մինչեւ այն ատեն, եւ իմ ծննդավայրս դարձայ մատղաշներէս աւելի կանուխ։ Ասիկա ճշմարիտ շնորհ մը եղաւ Նախախնամութեան կողմէ, որ իմ մթագնած աչքերս բացաւ։

Հանրի եռանդով խօսած էր։ Ճշմարիտ պերճախօսութիւն մը, սրտի պերճախօսութիւնը դիւրահաղորդ ջերմութիւն մը կը փոխանցէ։

Իվոն յափշտակութեամբ մտիկ ըրած էր, եւ այնպիսի հիացումով մը գրաւուած էր որ իրականութենէ հեռու, իր քաշած երկար ու անդարձ տառապանքներէն հեռու կը զգար ինքզինքը։ Հազիւ թէ կրնար իր հանդարտութիւնը պահել, չհաւատալով իր աչքերուն, եւ ոչ ալ ականջներուն։ Իր առջեւ գտնուող եւ իրեն հետ խօսող անձը միեւնոյն Հանրի Կիւյոնն էր, զոր առաջին անգամ տեսնելուն Սէն-Ռօշի ճամբուն վրայ՝ այնքան ուժգնօրէն արոփած էր սիրտը։

Առաւել, Իվոնի մտքէն կ'անցնէ՞ր թէ այդ սպասուած այցելութիւնը, որմէ այնքան վիշտ կ'ակնկալէր վախով, մեծ ուրախութիւն մը պիտի պատճառէր իրեն։

Անշուշտ սիրելիի տեսակցութեան մը պատրաստուած էր Իվոն, բայց անհրապոյր, տափակ խօսակցութիւն մը կը յուսար երբ անձրեւի եւ գեղեցիկ օդին վրայ խօսելէ յետոյ իրենց ծննդավայրին վերաբերեալ քանի մը յիշատակներ պիտի քրքրէին։ Ասկէ զատ ընդհանուր ակնարկներ պիտի նետէին Բարիզի, գեղարուեստական Սալոնին, արուեստի, արուեստագէտներու ապագային եւ ուրիշ հասարակ տեղիքներու վրայ, որոնք յատուկ են մտաւորական եւ աշխարհիկ միջավայրերու։

Եւ ահա հրաշք մը պատահած էր։ Այդ սրտաճմլիկ ու դժնդակ կանխազգուշակութեանց հակառակ՝ իրականութիւնը աւելի մխիթարական ու սիրալիր ներկայացած էր։ Ո՛չ միայն պէտք չէր ունեցած իր Թշուառութեան ցաւագին պատմութիւնը ընելու այլ եւ սրտալոյզ փափկանկատութեամբ մը՝ Հանրի առիթ մը տուած էր այդ փափագուած խոստովանութեան։

Ահ, Իվոն որքան կը հեծեծէր մօրը բարեբաղդ ներշնչման համար, որով բացակայած էր։ Գողտրիկ եւ քաղցր զգացումներուն յայտնութիւնը կը պարտէր այդ բացակայութեան, եւ հիմա, ձեռքերը Հանրիի ձեռքերուն մէջ, Իվոն ալ եւս չէր խորհեր այն պատշաճութեանց վրայ, որոնք իր մեկնումը հարկեցուցիչ կը դարձնէին։

Այցելութիւնը բաւական երկար տեւած էր, ինչ որ ուշադրութիւնը չէր գրաւած Հանրիի ու Իվոնի։ Ժամանակը գոյութիւն չունի սիրահարներուն համար, եւ արդէն իսկ ժամ մը անցած էր այն վայրկեանէն ի վեր երբ Հանրի դրան սեմէն ներս ոտքը դրած էր։ Առաջին անգամ Հանրի դիտել տուաւ զարմացած դանդաղութիւնը պատշաճութեան դէմ։

(Շարունակելի)

իր դէմքին վրայ։ Այցելուն դադրած էր խօսելէ եւ փափաքեց պատասխանելու, բարկացեալ աչքերը պատկերին վրայ անկած՝ կը հեւար զայրացած։

—Ձեր ըսածին համաձա՞յն։

—Ինչ կայ որ....։

—Կ'ն սիրելի, Պարոն, այս պատկերը կ'ուզէի պահել իբր յիշատակ անոր ուրախ, զոր մեռած կը կարծէի. հիմա համոզուեցայ որ այս նկարը անոր չէ, որովհետեւ իմ սիրածս թէեւ այնչափ գեղեցիկ էր, բայց անոր հոգին ալ այնչափ սուրբ էր, որչափ սուրբ էր աս։ Այնչափ անմեղ էր, որչափ անմեղ է աս. իրականութեան մէջ այս պատկերին տէրը տաւր արտաքինը միայն ունի եղեր։ Այս պատկերը ձեր կնոջը նկարը չէ, որովհետեւ ձեր կինը ձեզմէ աւելի լաւ կը ճանչնամ, ասոր է որ այս դէմքը անոր, բայց ոչ այն հոգին, որ կը ցոլայ նկարին աչքերէն։ Քանի որ նկարը ո՛չ ձեզի կը պատկանի եւ ոչ ալ ինծի, քանի որ անով ես երջանկութիւնս գտնել կարծեցի եւ յուսախաբ եղայ, պէտք չէ որ ալ այս նկարը գոյութիւն ունենայ։

Ու բարկացած՝ դանակով մը պատառ պատառ ըրաւ այն հիանալի նկարը, զոր կ'աշխատէր երիտասարդը զսպելու անոր բարկութիւնը։

—Պարոն, ինչ որ ուզէք, գնա՛ պատմէ՛ մեկնեցաւ։

* * *

Այն օրէն յետոյ շատ յաճախորդներ կազմուեցան Բ. քաղաքին մէջ, շատ մրցանակ տարաւ, բայց Տիրանի նկարներէն եւ ոչ մէկը ծախուեցաւ հոն։

Ո՞ւր է այն տաղանդաւոր նկարիչը։

—Ոչ ոք գիտէ։

ՄԵՆՏԻՈՆ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ռուսիոյ ծովային նախարարութիւնը.— Հաւանական փոփոխութիւններ.— Պալթիկի նաւաբաժինը.— Ուղեւորութիւնը։

Բարիզ, 30 սեպտ.— Թան հետեւեալը կը գրէ.— «Ռուսիոյ ծովային նախարարութեան վերին վարչութեան մէջ փոփոխութեանց զրոյցները հաւանօրէն առնչութիւն մը ունին Պալթիկի նաւաբաժնին ուղեւորութեանը յետաձգուելուն հետ։ Այս միջոցիս զինուորական կացութիւնը այն տեսակ է որ Ռուսիա, իր ձախողանքները չուզելով դարմանելու համար, պարտաւոր է նախապէս վերստին ձեռք անցնել ծովերու տիրապետութիւնը։ Առաջ համար անհրաժեշտ է զօրաւոր նաւատորմ մը ղրկել Մայրագոյն Արեւելք։ Նաւատորմը կարելի է ճամբայ պիտի ելլէ, սակայն դժուար պիտի հասնի զինուորական գործողութեանց վայրը։ Այն պատճառները, որով այդ եղանակցութեան յանձնուեցաւ, վերցած չեն. մեզի համար եթէ ոչ անհերքելի դէթ մեծապէս դժուար է պաշտպանել վաղեմնկութիւն պարէնաւորում մը այդքան բազմաթիւ նաւատորմի մը որ այնքան երկար ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ։ Այսու հանդերձ այդ պարէնաւորումը եթէ կարելի ըլլայ, նաւատորմը ո՛ւր պի՛տի երթայ։ Զի կրնար յուսացուիլ որ յանկարծակի առաջ կարենայ աւարտել իր ուղեւորութիւնը. այդ միջոցին շատ կարելի է որ Բորթ-Արթուր Ճապոններուն ձեռքը անցնի։ Այդ պարագային՝ երկու հնարաւորութիւններ կան. կա՛մ նաւատորմը իրեն համար նաւային խարիսխ մը ընտրելէ, ինչ որ անհերքելի է ծովին բաւական տիրապետութիւնը չունեցող նաւատորմի մը համար որ հեռաւորապէս չի կրնար ըլլալ իր խարիսխին միջավայրէն անդին գործելու պարագային, կա՛մ դէպ ի Վլատիվոսթոք պիտի ուղղուի, զոր առաջնորդները արդէն սկսած են պաշարել։ Առիթէ չի կրնար որ արգելք պատրաստ մը ըլլայ, վասն զի ռուսական հանրածանօթ անցեալ փորձը ու ի՞նչ կրցան դուրս ելլել նոյն նաւահանգիստէն՝ առանց նշանակալի նաւերու կորուստի։ Պէտք է խոստովանիլ, սակայն, թէ այդ պարագային՝ մտից ու ելքի գործողութիւնները առաւելական կերպով վտանգաւոր պիտի ըլլան։ Այդ դիտողութիւններն են անշուշտ որոնք վերջնական կը պատճառեն Ռուսիոյ ծովային իշխանութեանց եւ անոր կառավարական մէջ մեծամեծ թէտապէս կասկածելու [illegible]։ Կարելի է նաեւ որ նաւատորմը բոլորովին պատրաստ չըլլայ, ձեռնարկելու այդքան դժուարին եւ երկար ուղեւորութեան գործի մը։»

ՌՈՒՍԵՐՈՒՆ ՃԻԳԸ

Ալեքսէյեւ ծովակալին մօտալուտ վերադարձը.— Մանչուրիոյ երկրորդ բանակը ու խաղաղականի երկրորդ նաւաբաժինը — Լինէվիչ զօրավարը Քորէայի մէջ։

Բարիզ, 30 սեպտ.— Մաթէն հետեւեալ հեռագիրը առած է Պետերսպուրկէն իր թղթակիցէն.— «Պետերբուրգի դպրոցին լուրերը ուշ կը ստանանք Նիքոլա կայսեր ուղեւորութեանը միջոցին, վասն զի պաշտօնական յանձնուելէ առաջ կայսեր կը ղրկուին։ Ն. Վեհափառութիւնը, Վիլնոյէն անցած պահուն, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Կրիբէնպէրկ զօրավարին հետ։ Այդ առթիւ զգայացնող լուր մը պիտի հաղորդեմ ձեզ. մէկ քանի օրէն պիտի հրատարակի դէպքերով։ Ալեքսէյեւ ծովակալը Մանչուրիայէն ետ կանչուած է. չորս կամ հինգ օրէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Պետերսպուրկ։ Այդ վերադարձին համար իբրեւ պատճառ առաջ կը բերուի սա պարագան թէ կայսրը կը փափաքի նոյն իսկ ծովակալին բերնէն լսել կատարեալ բացատրութիւններ Մանչուրիոյ մէջ իրաց կացութեան վրայ։ Իրողութիւնը այն է, սակայն, թէ Ալեքսէյեւ ծովակալը ալ եւս Մանչուրիա պիտի չվերադառնայ։ Պետերսպուրկի մէջ ընդհանրապէս այնպէս կը կարծուէր թէ Կրիբէնպէրկ զօրավարին անուանման վերաբերեալ Ուքազը պիտի նուազեցնէ Քուրոբաթքինի զօրավարին վարկը. բայց այնպէս չէ։ Կրնամ հաւաստել թէ Քուրոբաթքին զօրավարը կը պահէ եւ պիտի պահէ զինուորական գործողութեանց ղեկավարութիւնը, նոյն իսկ եթէ Կրիբէնպէրկ զօրավարը Մանչուրիա ժամանէ երկրորդ բանակով։ Այս վերջինը պիտի չմոռնայ թէ իր անուանումը կատարուած է նոյն իսկ Քուրոբաթքինի զօրավարին խնդրանօք, որուն մտերիմ բարեկամն է։ Երկուքն ալ անուանական կերպով գործ պիտի ունենան պետի մը հետ որ անշուշտ պիտի ըլլայ Նիքոլա Նիքոլայեւիչ մեծ դուքսը, թէեւ այդ լուրը հերքուած ըլլայ։ Վերին հրամանատարութեան մասին եղած այդ կարգադրութիւնը յառաջիկայ գարնան միայն պիտի ունենայ իր արդիւնքը։ Այդ միջոցին ո՛չ միայն երկրորդ բանակը Մանչուրիա պիտի գտնուի, այլ նոյն իսկ երրորդ բանակ մը որ նոյն թուականէն զէնքի տակ պիտի կոչուի, ինչպէս որոշուած է։ Ուրեմն առկայ պատերազմին շարունակութիւնն է, հակառակ պատահելիք բոլոր դէպքերուն եւ Ճապոններուն կարելի եւ երկրաւորական բոլոր յաղթանակներուն։ Ճապոններն ալ չեն քնանար։ Հեռագիր մը Թիէ-Լինկէն ուղղուած, ծանուցէ թէ Ճապոնի մէջ ընդհանուր զօրահաւաքութիւն մը պիտի կատարուի. միւս կողմէ Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտը տեղեկութիւն առաւ թէ Մուքտէնի արեւելեան կողմը ընդհանուր յարձակողականի մը նշաններ կան։ Երկու կարեւոր անուանումներ պիտի ծանուցուին.— Աւուշքի զօրավարը՝ իբրեւ պետ Մանչուրիոյ բանակին սպայակոյտին եւ Շվանկ զօրավարը՝ իբրեւ պետ մատակարարութեան»։

—Ալեքսէյեւ ծովակալին ետ կանչուիլը արդէն ծանուցուած եւ պաշտօնապէս հերքուած է։ Մինչ հարկ է առնչութիւն մը տեսնել անոր ետ կանչուելուն եւ ծովային նախարար Աւէլան ծովակալին հրաժարելուն միջեւ։ Արդարեւ զրոյց կայ թէ Ալեքսէյեւ ծովակալը ծովային նախարար պիտի անուանուի։

—Սէուլէն առնուած տեղեկութիւններ ծանուցին թէ Քորէայի մէջ Ճապոնները մօտալուտ յարձակողական մը պիտի ձեռնարկեն՝ իրենց նպատակակէտ ունենալով Վլատիվոսթոքը. այդ առթիւ Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն թէ Լինէվիչ զօրավարը պատրաստ է ոչ միայն դիմադրելու Ճապոններուն այդ ձեռնարկական արշաւին, այլ նոյն իսկ յարձակողական մը ձեռնարկելու, այնպէս վարուելով իր հակառակորդներուն համար։ Ահաւասիկ այդ հեռագիրը.

«Սէուլի ռուսական նախկին դեսպան Պ. Բավլով, որ հիմա Շանկայ կը գտնուի, առնուած տեղեկութեանց նայելով, Վլատիվոսթոքի բանակը Լինէվիչ զօրավարին հրամանատարութեամբ, Քորէա երթալու վրայ է, ձմեռը հոն անցնելու համար՝ Ճապոններու մասին վառեցուցած նպատակաւ դէպքի մը մէջ։ Ճապոնները իմանալով այդ շարժումը՝ որոշեր են քառասուն հազար զինուոր ղրկել նոյն կողմը։ Չէ-Ֆու հասած լուրերու նայելով, Ճապոնները քանի մը օրուան ճակատամարտներէն ետքը, Բորթ-Արթուրէն ետ մղուեր են, մեծամեծ կորուստներով, մանաւանդ սպաներուն հետեւանքով։ Բերդին վիճակը միեւնոյնն է։ Ճապոնական նաւաբաժինը անգործ մնացեր է, սակայն Թորփիլանաւերը խիստ հսկողութիւն մը կը կատարեն Բորթ-Արթուրի եւ Միաօ-Թաօ կղզիներուն միջեւ։ Իրենց խուզարկութիւնները ընդարձակելով, մինչեւ իսկ Չէ-Ֆու կը մտնեն՝ գիշերանց, բոլոր լապտերները մարելով։»

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Ռուսերը Մուքտէնի մէջ.— Չինացի ժողովուրդը.— Մոնկոլիոյ մէջ.— Ճապոնական բանակին կացութիւնը։

Պետերսպուրկ, 30 սեպտ.— Մուքտէնի չինական պաշտօնատարները կը դրդեն ժողովուրդը Ռուսերուն դէմ՝ զրոյց տարածելով որ Ռուսերը ծանր կորուստներ կրեր են պատերազմներու մէջ, թէեւ Քուրոբաթքինի զօրավարը անձամբ հաստատած է այդ զրոյցներուն անհիմն ըլլալը։ Չինացի զօրաշարժներ խմբովին կը լքանեն այլատութիւնները, փախչելու համար՝ խուճապի հասած քէն մղուած։ Ճապոն պաշտօնեաներ կը պտտին Մոնկոլիոյ հարաւային կողմը՝ զինուոր գրելով կազմելու համար սակայն զօրախումբեր. դանոնք կը զինեն Ին-Քէուէն բերուած հրացաններով։ Լիաօ-Եանկի շուրջը բանակած ճապոնական զինուորներէն բազմաթիւ մահեր կը պատահին՝ համաճարակ դիւթերու տենդէն, որով օդը կ'ապականուի։

—Մուքտէնէն հետեւեալը կը հեռագրեն Նովոսթի։ Տոքթ. Մաթվէյեւ, զոր Ճապոնները գերի բռնած էին Լիաօ-Եանկի մէջ, կ'ըսէ թէ ճապոնական բանակին մէջ թունաւորման բազմաթիւ դէպքեր կը պատահին. զինուորները բրինձով եւ պահածոյ ուտելիքներով միայն կը սնանին։ Տոքթ. Մաթվէյեւ կը յայտարարէ թէ ճապոնական սպաները ու սպայակոյտը ամէն բան ունին՝ բարեկեցիկ կեանք մը վարելու համար. նոյն իսկ թիկնաթոռներ եւ վիէննական կառքեր ունին։ Լաւ անգլերէն եւ գերմաներէն կը խօսին, շատեր ռուսերէն ալ կրնան խօսիլ։ Լիաօ-Եանկի հիւսիսային կողմը ամրացուեցաւ Ճապոններուն կողմէ։ Օդը գեղեցկացաւ։ Ռուսերը կը վախնան թէ մի՛ գուցէ ձմեռը չոր խոտի նեղութիւն քաշեն, վասն զի բնակիչները չեն ուզած վաճառել։ Հիմակուընէ անկարելի է չոր խոտ գտնել երկաթուղիին երկու կողմէն ինը քիլոմեթր շրջանակի մը մէջ։»

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

Ընդհանուր կացութիւնը.— Ճապոններուն նոր յառաջդիմութիւններ.— Ճապոնական թնդանօթները եւ ռուս նաւերը — Անպատսպանելի կացութիւն։

Բարիզ, 30 սեպտ.— Պետերսպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրեն Մաթէնի.— «Այս միջոցիս բոլոր ուշադրութիւնները դարձած են Բորթ-Արթուրի վրայ։ Պաշտօնական որ եւ է հեռագիր չհաղորդուեցաւ լրագիրներուն. սպայակոյտը տեղեկութիւն մը չստացաւ, սակայն բարձրագոյն իշխանութեան այն տեսակ հեռագիրներ կը հասնին, որոնք անձկութիւն կը պատճառեն։ Ինչպէս յայտնի է, Շթէօսէլ զօրավարը, թիկնապահ անուանուած օրէն ի վեր, կրնայ ուղղակի կայսեր հետ հաղորդակցութեան մտնել, ամէն անգամ որ պէտք ունենայ տեղեկութիւն հաղորդելու, հակառակ պաշարումին որ հետզհետէ կը սաստկանայ։ Նաեւ ալ եւս պէտք չունի Ալեքսէյեւ ծովակալին միջնորդութեանը դիմելու։ Վերջին հեռագիրները կը հաստատեն այն հեռագիրը որ վերջերս կայսեր ձեռքը հասաւ եւ որ կը ծանուցանէր Բորթ-Արթուրի դէմ կատարուած ընդհանուր յարձակումը եւ ռմբակոծութիւնը։ Այդ վերջին հեռագիրը ցոյց կու տայ թէ ճապոնական նաւաբաժինը հետզհետէ աւելի կը գործակցի ցամաքային զինուորներուն, թափելով իր ռումբերը նաւահանգիստին վրայ։ Այդ միջոցին ճապոնական զինուորները, որոնք երեք նոր դիրքեր ձեռք անցուցած են, կրակի անձրեւ մը կը տեղացնեն քաղաքին վրայ։ Ճապոնական վաշտերուն անհաստատելի ճանդը կարծեցնել կու տայ թէ նոր առաջացած զինուորներ աւելցուցած են եւ անոնք զինուորներուն, որոնք անցեալ կորսուածներ տուած են։ Կատարելու առնելի է, վասն զի Ռուսերը որոնք մինչեւ հիմա գրեթէ կրցած էին բացօթեայ կռուիլ, հիմա շատ մը կէտերու վրայ կ'ենթարկուին Ճապոններուն կողմէ բարձրէն արձակուած ռումբերուն եւ գնդակներուն.»

Լոնտոն.— Չէ-Ֆուէն հետեւեալը կը հեռագրեն իրիկուան լրագիրներուն.

«Չէ-Ֆուի ճապոնական հիւպատոսը կը յայտարարէ թէ ճապոնական զինուորները Բորթ-Արթուր քաղաքին բաւական մօտ [illegible] դիրքը գրաւած են՝ ուր մը տեղացնելու նաւահանգիստին մէջ խարսխած ռուսական մարտանաւերուն վրայ։ Այս վերջինին դիրքը անպաշտպանելի է եւ քիչ ատենէն պիտի հարկադրուին փախուստ մը փորձել։»

Չէ-Ֆու.— Հոս բնակող Ռուս մը շատ կարեւոր տեղեկութիւն մը ստացաւ թէ Ճապոնները գրաւած են Բորթ-Արթուրի բոլոր գլխաւոր ամրութիւնները, բաց ի Հուանկ-Չին-Չանի (Ոսկիէ լեռ), Թիֆուանի եւ Լիաօ-Թի-Չանի ամրութիւններէն որոնք ռուսական պահակազօրքերու ձեռքը կը գտնուին։ Գետինը ականներով լեցուն է, որով Ճապոնները յամրընթաց եւ մեծ խոհեմութեամբ կը յառաջանան։ Հիմա սկսած է ռմբակոծութիւնը Հուանկ-Չին-Չանի, վասն զի ճապոնական թնդանօթները Քասաչինի մէջ զետեղուած են, գրեթէ երեքուկէս քիլոմեթր հեռաւորութեամբ։ Լիաօ-Թի-Չանի ամրոցը երկու քիլոմեթր հեռուն է։ Մեկնե՛լ ռազմ նաւակները Լուիզայի ծովածոցին ճամբայ կ'ելլեն։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Վրդովիչ լուրեր Պետերսպուրկի մէջ.— Ճապոնական ականներ Բորթ-Արթուրի մէջ.— Ցարանուն անձկութիւնը։

Պետերսպուրկ, 30 սեպտ.— (Նիւ-Եորք Հէրըլտի թղթակցէ).— Պետերսպուրկի մէջ տիրող անձկութիւնը, որ արդիւնք է Բորթ-Արթուրէն եւ Քուրոբաթքինի զօրավարէն ճշգրիտ լուրեր չստանալու պարագային, հետզհետէ կ'աճի, կ'ըսուի թէ Թունկուզներու անազին խումբեր, լաւ զինուած ու հագուած, կը սպասեն որ Քուրոբաթքինի զօրավարը ճակատամարտ մը բանայ Ճապոններուն հետ, որպէս զի անոր բանակին թիկունքին վրայ յարձակին. միւս կողմէ Չինացիները լրտեսութիւն մը կազմակերպած են որ գիշեր ցերեկ կը գործէ ի նպաստ Ճապոններուն։ Այդ լրտեսութիւնը նոյն իսկ Բորթ-Արթուրի մէջ կը գործէ, ուր նաւի մը ամէնէն փոքր մէկ շարժումը իսկոյն իմաց կը տրուի Ճապոններուն։ Այս վերջինները այնքան լաւ սեղմած են պաշարման շրջանակը որ նոյն իսկ նաւակ մը չի կրնար դուրս ելլել։ Թոկօ ծովակալը ամէն միջոց ձեռք առած է՝ թոյլ չտալու որ Բորթ-Արթուրի ռուսական նաւաբաժինը կարենայ նոյն իսկ չէզոք նաւահանգիստ մը երթալ։ Ծանուցուեցաւ այս գիշեր թէ Ճապոնները, ականներ դնելով Բորթ-Արթուրի շուրջը, հազար Ռուսեր սպաննած են. Պետերսպուրկի Սակօրանին մէջ զինուորը այսօր տեսնելէն, Ցարուհին մտացածին է այն լուրը թէ Քուրոբաթքինի զօրավարը հրաման ստացած ըլլայ ճակատամարտ մը կատարել Մուքտէնի մէջ։

ՌՈՒՍ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

Սիպերիոյ խազախները.— Տարապայման յոգնութիւն.— Հետաքրքրութիւններ.— Մատուցուած ծառայութիւններ։

Սիպերիական թերթ մը հետեւեալը կը գրէ.— «Սիպերիոյ խազախները առժամաբար արձակուեցան հետազօտիչի ծառայութենէն, զոր այնքան արիութեամբ կատարեցին վեց ամիս. արդարեւ այն արտակարգ դժուարութիւնները որոնց ենթարկուեցան, տարապայման յոգնեցուցին թէ՛ զինուորները եւ թէ՛ ձիերը, որով անհրաժեշտ էր թոյլ տալ որ քիչ մը հանգիստ վայելեն։ Սիպերիոյ խազախները, այն օրէն ի վեր որ Մանչուրիա ժամանեցին, միշտ բանակին ճակատին առաջին գիծին եւ աջ թեւին վրայ էին։ Զանազան ընդհարումներու մէջ, մանաւանդ մայիս 17/30ին, խազախները բացառիկ կերպով նշանաւոր հանդիսացան, սակայն հանրութիւնը տեղեկութիւն չունի այն զինուորական գործողութիւններէն որոնց մասնակցեցան այդ խազախները։ Միշտ յառաջապահ դիրքերու վրայ էին, գիշեր ցերեկ թշնամիին կրակին ենթարկուած, ամէն ատեն շարժման մէջ՝ կիզիչ արեւի մը կամ տեղատարափ անձրեւի մը տակ, շաբաթներով իրենց ձիերուն թամբը չէին քակեր, նաեւ ջուրի մէջ թաթխուած պաքսիմատ կ'ուտէին, անկարելի ըլլալով թէյի պատրաստութիւնը։ Խազախները արիութեամբ դիմադրեցին այդ դրկումներուն եւ ամբողջ զարմանք պատճառեցին՝ իրենց զուարթութեամբը եւ դիւցազնութեամբը։ Իրաւ է որ կատարուած հետազօտութիւններով միշտ ձեռք չբերուեցան բաղձացուած տեղեկութիւնները, սակայն նկատողութեան պէտք է առնել թէ այդ հետազօտութիւնները ո՛րքան դժուարին պարագաներու մէջ կը կատարուէին։ Խազախները իրենք իսկ դառնապէս եւ աչքերնին արցունքէ թրջուած, կը գանգատէին թէ յաճախ երեք կամ հինգ հոգի կը ղրկուէին՝ կարելի եղած չափը հասցնելու թշնամիին։ Ճապոնական հետազօտիչները քառասունհինգ հոգիէ պակաս որ եւ է գործին չեն ձեռնարկեր. եւ առանց ալ միշտ կը պաշտպանուին իրենց հետեւակներէն։ Խազախները յաճախ ընդհարումներ կը կատարէին, թիւով երեք կամ չորս անգամ պակաս ըլլալով թշնամիէն։ Կը վախցուէր թէ խազախները, տափաստաններու մէջ ապրած, չկրնան իրենց համբաւը արդարացնել Մանչուրիոյ լեռներուն վրայ. սակայն այդ երկիւղները չստուգուեցան։ Խազախները արտակարգ կարողութիւն մը ցոյց տուին յարմարելու երկրին տեղագրական պայմաններուն, եւ երբ իրենց ձիերը չկրնային բարձր տեղեր ելլել, ձիերէն վար իջնելով կը հասնէին իրենց նպատակին։ Ընդհանուր կարծիք մը կայ ու գրեթէ առած կարգ անցած է թէ խազախը բնաւ անօթութենէ չի մեռնիր եւ իր ձիուն կեր տալը բնաւ չի մոռնար։ Սիպերիոյ խազախները հաստատեցին թէ այդ կարծիքը ճիշդ է։ Երբ առանձին մնային գիտէին թէ ինչպէս Չինացիներէն գնելու է իրենց պէտքերը՝ չափաւոր գիներով. նաեւ այդ առթիւ ալ լաւ յարաբերութիւններ կ'ունենային ժողովուրդին հետ։ Խազախները փորձառութիւն մը ստացած են Մանչուրիոյ մարդոց եւ իրերուն համար, ինչ որ կը հաստատուի այն իրողութեամբ թէ Չինացիներու պէս միեւնոյն տափաստանին մէջ կ'ապրին եւ իրենց զինուորական ծառայութիւնը կը կատարեն Մանչուրիոյ սահմաններուն մօտ։ Սիպերիոյ խազախները անգնահատելի ծառայութիւններ մատուցին եւ տակաւին օգնական պիտի հանդիսանան ներկայ պատերազմին մէջ։»

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄՈՒՔՏԷՆԻ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 հոկտ.— Մուքտէնէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն ամերիկեան զինուորական կցորդին կողմէ հաղորդուած տեղեկութեանց նայելով, Քուրոբաթքինի զօրավարը որոշեր է հետզհետէ Խարպին քաշուիլ եւ հոն ձմերել։ Ռուս հրամանատարը, նոր զինուորներ ստանալէ ետքը, գարնան յարձակողականի պիտի ձեռնարկէ։

ԲԱՐԻԶ.— Ռուսիոյ կայսրը Օտեսայէն դառնալէն ետքը պիտի ծանուցէ Մանչուրիոյ ռուսական բանակին համար վերին հրամանատարի մը անուանումը։

— Ճապոնները մեծաքանակ ռազմամթերք կը ղրկեն Լիաօ-Եանկ։

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամզտորֆի կոմսը, օտար դիւանագէտի մը հետ ունեցած տեսակցութեան պահուն հերքեց այն զրոյցը թէ Ռուսիա հաշտութիւն առաջարկած ըլլայ Ճապոններուն։ Կոմսը յայտարարեց թէ Ռուսիա մինչեւ վերջը պիտի շարունակէ պատերազմը։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ԲԱՐԻԶ.— Ռուս զինուորները յարձակում մը փորձեցին Ճապոններուն վրայ Բորթ-Արթուրի արեւմտեան կողմը, սակայն ետ մղուեցան։

—Բարձրաստիճան ռուս սպայ մը յայտարարեց թէ Բորթ-Արթուր բնաւ անձնատուր պիտի չըլլայ, թէ պիտի կրնայ դիմադրել մինչեւ Պալթիկի նաւաբաժնին եւ Քուրոբաթքինի զօրավարին կողմէ ղրկուած օգնութեանց ժամանումը, վասն զի բաւականաչափ պաշար եւ ռազմամթերք ունի։

ՎԻԷՆՆԱ.— Իտալական դեսպան տը Ռեվէրտօ մարքիզը ետ կանչուեցաւ։ Դեսպանատան գործերը պիտի վարէ խորհրդականը, մինչեւ որ անուանուի նոր դեսպանը։ Մարքիզը ուրիշ տեղ պիտի փոխադրուի։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ թագաւորը զատկական արձակուրդին առթիւ Բարիզ պիտի երթայ եւ յետոյ Աւստրիա պիտի այցելէ։

ՌՈՒՍԻԱ

Ներքին գործոց նախարարին բանախօսութիւնը.— Նշանակելի փոփոխութիւններ։

Պետերսպուրկ, 30 սեպտ.— Ահաւասիկ այն բանախօսութիւնը, զոր այսօր արտասանեց ներքին գործոց նախարար իշխան Սվիաթոբոլք Միրսքի, իր պաշտօնատան բարձրաստիճան պաշտօնատարները ընդունած ատեն.—

«Մեր վեհապետին կողմէ ինծի յանձնուած պաշտօնին գլուխն անցնելով, պարտք կը համարիմ յայտարարելու թէ իմ նախարարութեանս գործերուն մէջ հաւատարմօրէն պիտի հետեւիմ 1903 փետր. 26ին (մարտ 10) Զարին կողմէ եղած յայտարարութեան, եւ կը հրաւիրեմ ձեզ, պարոններ, իմ աշխատակիցներս ըլլալու այդ գործին մէջ, գործունէութեամբ ու անձնուրացութեամբ տոգորուած, մասնաւորապէս ջանալով միեւնոյն շաւղին հետեւելու։ Իմ վարչական փորձառութիւնս զիս խոր համոզումը ներշնչած է ինծի որ վարչական գործը բեղուն ըլլալու համար, պէտք է իրեն հիմ ունենայ բարեացակամ, անկեղծ եւ վստահելից ընթացք մը հանդէպ համայնքներու միայն հասարակութեանց ու ժողովուրդին։ Այս կերպով միայն փոխադարձ վստահութիւն մը պիտի հաստատուի, առանց որուն, անկարելի է սպասել յաջողութիւններ վարչութեան մէջ։ Պարոններ, անդուլ աշխատութեան մը հրաւիրելով ձեզ, յոյս կը դնեմ ձեր կարողութիւններուն ու փորձառութեան վրայ, որոնք օգտակար պիտի ըլլան ինծի, հասամնած նպատակիս հասնելու համար։»

Պաշտօնական շրջանակներու մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն մը կ'ընծայուի սա իրողութեան թէ հանգուցեալ ներքին գործոց նախարար Պ. Բլէվէի երկու օգնականները Պ. Պ. Զինովիեւ եւ Ստիւրմեր կը հեռացուին ներքին գործոց պաշտօնատունէն, իրենց աշխատակցութիւնը գործադրելէ յետոյ։ Կը ծանուցուի թէ այդ երկու պաշտօնատարները կայսրութեան խորհուրդին անդամ անուանուած են։

ՊԻԶՄԱՐՔԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

Օրուան խնդիր մը.— Պիզմարքի «Յիշատակներ»ուն երրորդ հատորը.— Արգելիչ պատճառներ հրատարակութեան համար։

Պերլին, 30 սեպտ.— Հէրպէրթ Պիզմարք իշխանին մահը օրուան խնդիր դարձուց նորէն նախկին նախարարապետին Յիշատակներուն երրորդ հատորին հրատարակութիւնը, որուն մէջ Պիզմարք իշխան պատմած է իր հրաժարեցուցման պարագաները։ Ասկէ առաջ այդ հատորին հրատարակութիւնը դադրեցուցուած էր Հէնքէլ ֆոն Տոննէրսմարկ կոմսին միջնորդութեամբ։ Այս առթիւ Հէրպէրթ Պիզմարք իշխան, որ հաւանութիւն յայտնած էր, պատուակալ զօրավարի աստիճանին բարձրացաւ, իսկ Հէնքէլ ֆոն Տոննէրսմարկն ալ իշխան անուանուեցաւ։ Քանի մը օր է ի վեր գերմանական թերթերը կը ծանուցանեն թէ Պիզմարքի ժառանգորդները ի մօտոյ պիտի հրատարակեն Յիշատակներուն երրորդ հատորը։ Թակկեանպլութն կը կարծէ թէ Հէրպէրթ Պիզմարք իշխան իր հօր յիշատակներուն համար հրահանգներ ձգած է, որով երրորդ հատորը այն ատեն միայն պիտի հրատարակուի, երբ արգելիչ պատճառներ չըլլան։

ԹԻՊԷԹ

Ռուս լրագրի մը յօդուածը Թիպէթի դաշնագրին վրայ.— Ռուսիա չի կրնար ընդունիլ դաշնագիրը։

Պետերսպուրկ, 30 սեպտ.— Մոսկովսքի Վիետոմոսթի յօդուած մը հրատարակելով անգլօ-թիպէթեան դաշնագրին վրայ, ի վեր կը հանէ սա պարագան թէ Ռուսիա չի կրնար եւ պէտք չէ որ ընդունի այդօրինակ դաշնագիր մը, որ ակներեւ հակասութիւն մըն է Անգլիոյ Խորհրդարանին մէջ եղած յայտարարութեանց եւ անգլօ-ռուս համաձայնութեան հետ։ Անգլիա այդ համաձայնութեամբ պաշտօնապէս խոստացած է 1903-1904ին ոչ մէկ քաղաքական փոփոխութիւն չներմուծել Թիպէթի քաղաքական կացութեան մէջ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Միջադէպի մը շուրջը.— Ընտրական պայքար մղող սեւամորթուհին։

Ուաշինկթըն, 30 սեպտ.— Լոնտոնի դատաւորը, որ առաջ դատապարտած էր Անգլիոյ դեսպանատան երրորդ քարտուղարը, ինքնաշարժ կառքը օրինական արագութենէն աւելի քշած ըլլալուն համար, ներողութիւն խնդրեր եւ դատավճիռը ջնջեր է։ Բայց Մասաչուսէթի պաշտօնատարները վրդովեր են, կ'ըսեն թէ դիւանագիտական մարմինին վերաբերող մը, որ պատժէ զերծ մնալէն օգտուելով օրէնքը կը բռնաբարէ, պէտք է իր կարգին ներողութիւն խնդրէ։ Մասաչուսէթի կառավարիչը այս խնդրոյն գրութիւն մը ղրկեց արտաքին գործոց պաշտօնատունը։

—Հանրապետականներու մասնախումբը, որ Պ. Ռուզվելթի վերընտրուելուն համար կ'աշխատի, ընտրական պայքար մղելու համար գտաւ սեւամորթ Թուհի մը, անունը Լէօն Մասօն։ Հրապարակախօս եւ ուսուցչուհի, այս կինը քաղաքական բանախօսութիւններ պիտի ընէ Քոլորատոյի, Ուեսթնի, Իտահոյի եւ Մանթանայի մէջ, ուր կիները ընտրող են, որպէս զի Պ. Ռուզվելթի քուէ տան։ Նիւ-Եորքի Սակօրանին մարդիկը մէկին դէմ երկու խոշոր գումարներ կը բռնեն ի նպաստ Պ. Ռուզվելթի ընտրութեան։

ԱՆԳԼԻԱ

Պատերազմական նախարարին մէկ որոշումը.— Քաղաքապահ զօրքեր։

Լոնտոն, 30 սեպտ.— Սաստիկ կը հաստատուի թէ պատերազմական նախարար Պ. Առնոլտ Ֆորսթեր որոշած ըլլայ քաղաքապահ զօրքերու մէկ մասը կանոնաւոր գունդերու վերածել։ Այս նպատակաւ շրջաբերական մը ուղղած է քաղաքապահ գունդերուն, հարցնելով թէ զինուորներէն եւ սպաներէն որչափ հոգի պատրաստ են կանոնաւոր բանակին մէջ մանելու միեւնոյն աստիճանով։ Եթէ գոհացուցիչ արդիւնք տայ ձեռք առնուած այս միջոցը, աւելի մղում պիտի տրուի անոր։

ՎՐԻՊԱԿ.— Շաբաթ օրուան թիւին «Դարձեալ գրագիրները» յօդուածին մէջ սա երկու սխալները սպրդած են.— Գ. սիւնակ 34րդ տող «երբ գայ» պէտք է կարդալ «տարեկան տարիքի»... եւն., Գ. սիւնակ 44րդ տող «անկեղծ արտաքսում» պէտք է կարդալ «անխիղճ արտաքսում»։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Միւթէմարիֆի աստիճան տրուեցաւ Սագըզի կառավարիչի օգնական Բլթան էֆ.ի։ Սալիսէի աստիճան՝ Մանիսայի իտատիէ վարժարանին Տօրէն Ըէուֆ պէյի։

—Իտալիոյ Սավանա քաղաքին օսմ. պատուակալ փոխ-հիւպատոս անուանուեցաւ նոյն քաղաքին նախորդ կառավարիչ Պ. Ֆրանչէսքօ Ֆրէմէնթօ։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ ծովային նախարարութեան մէքթուպճի Ապտուրրահիմ Ֆէզլի էֆ.ի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Դամասկոսի պարսկական ընդհանուր հիւպատոս Հաճի Միրզա Հալիմ խանի եւ երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ քարտուղար Միրզա Իսմայիլ խանի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ Տէֆթէրխանէի հաշուակալութեան հին հաշիւներու ճիւղին առաջին քարտուղար Աթաուլլահ էֆ.ի եւ Բ. Դրան թարգմանութեանց սենեակին առաջին ընդօրինակիչ Ճէմիլ պէյի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Մանիսայի իտատիէ վարժարանին Տէօրէն Ըէուֆ պէյի։

—Լիագաթի ոսկի շքանշան՝ Յոյն Կաթոլիկներու Պատրիարքին Կ. Պոլսոյ փոխանորդ Տ. Միխայիլ Շիրիմի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ.— «Երէկ իրիկուն, երկուշաբթի, Եգիպտոսի Խտիվ Ապպաս Հիլմի փաշա կայս. Պալատ երթալով ճաշեց եւ վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունենալով արժանացաւ կայս. մեծարանաց։»

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Շքօտրայի գաւառական թերթը կ'ըսէ թէ օգոստոս 27ին Սեւ Լերան սահմանագլուխին վրայ Թուզի շրջանակին մէջ կռիւ մը Արնաւուտներու միջեւ ծագելով, Թուզի գայմագամի ու հրամանատարի փոխանորդ հազարապետ Սալիհ էֆ. զինուորական ջոկատ մը ղրկեր է՝ դեր-հազարապետ Իպրահիմ էֆ.ի հրամանատարութեամբ։ Այդ ջոկատը դէպքին վայրը փութալով ժողովուրդը ցրուեր է, սակայն նոյն միջոցին Իպրահիմ էֆ.ի ձախ սրունքին ոսկորը կոտրեր է՝ արձակուած գնդակէ մը։ Այդ պարագան Շքօտրայի կուսակալին կողմէ կայս. Պալատ հաղորդուած ըլլալով՝ Վեհ. Սուլթանը հրամայեր է Իպրահիմ էֆ.ի աստիճանը բարձրացնել, Ի. կայս. բարեւները հաղորդել եւ զայն Կ. Պոլիս ղրկել՝ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ դարմանուելու համար։ Կայս. այդ Իրատէն գործադրուած ըլլալով այդ սպան քանի մը օր առաջ Կ. Պոլիս ժամանած է եւ նոյն հիւանդանոցին մէջ կը դարմանուի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՎԸ, ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնական Ջեկոյցէն, երէկ իրիկուն իր հետեւորդներուն հետ չորեքձիակ կառքով Զաւաչղըլքէն Տոլմա Պաղչէ գնաց եւ անկէ ալ պալատական կառքերով կայս. Պալատ, Ապպաս Հիլմի փաշա ներկայ գտնուեցաւ ի պատիւ իրեն տրուած կայս. սեղանի մը եւ յետոյ վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունենալով, արժանացաւ կայս. մեծարանաց։ Խտիվը երախտագիտութիւն մատուցանելէ ետքը, ժամ 3ին վերադարձաւ։

ՀԱՃԻ ԱՊԻՊ ՓԱՇԱ որ Բարիզ գացած էր օսմ. հանրային միացեալ պարտքի նոր պարտատոմսերուն, 1,471,591 հատ, տպագրութեանը հսկելու եւ ընդունելու համար, երէկ Քիօսթէնճէի ճամբով իր հետեւորդներուն հետ Կ. Պոլիս դառնալով ուղղակի կայս. Պալատ գնաց։ Յետոյ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին եւ պետական Խորհուրդի նախագահին հետ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպերշթայն ու կինը, երէկ, Կ. Պոլիս դառնալով Քիօսթէնճէի շոգենաւով, որ Թերափիոյ առջեւ կեցաւ եւ դեսպապանը ու դեսպանուհին ցամաք ելլելով գացին Թարապիոյ ամառանոցը։

—Կայս. Պալատան կողմէ Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյ եւ Բ. Դրան կողմէ Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները, երէկ, Թարապիա երթալով բարի գալստեան մաղթեցին Գերմանիոյ դեսպանին ու կնոջը։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ դեսպան Պ. Քոնսթան հոկտեմբերի վերջերը (Ն. Տ.) Կ. Պոլիս պիտի դառնայ եւ գործակատար Պ. Պաբսթ արձակուրդով Բարիզ պիտի ուղեւորի։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Լահովարի որ այսօր արձակուրդով Պուքրէշ կ'ուղեւորի, երէկ Բ. Դուռը երթալով այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին եւ իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՏԻԱՌՆՈՒ ԿՈՄՍԸ, ընդհանուր Տնօրէն Հանրային Պարտքի վարչութեան, երէկ Բարիզ ուղեւորեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։ Ֆրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Պաբսթ, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Պէրժէ եւ ուրիշներ Սիրքէճի երթալով ողջերթ մաղթեցին։

ԴԱԴԱՐՈՒՄ.—Տպագրական Տեսչութիւնը նկատելով որ հայերէն Բիւզանդիոն լրագիրը կանոնի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած է, անպայման կերպով դադարման դատապարտած է զայն երէկուընէ սկսեալ։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին մէջ երէկ կատարուեցաւ օծումը այն մատուռին որ Պ. Եվգէնիտիսի ծախքովը կառուցուած է Պատրիարքին անձին յատուկ։ Նուիրատուն ու ընտանիքը ներկայ էին։ Մատուռը նուիրուած է Անդրէաս առաքեալին անունին։ Բիւզանդական ոճով շինուած եւ հազար հարիւր ոսկիի ծախքով կառուցուած է։

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ վաթսունի չափ վաճառականները եւ ճարտարարուեստները հոկտ. 5/18ին Կ. Պոլիս պիտի ժամանեն Շլեզվիկ շոգենաւով։ Ասոնք, ինչպէս ծանուցեցինք, Պոլսոյ երկաթուղիին անցնելիք նահանգները պիտի այցելեն։

ՊԱՏՂԻՈՒՂԻ մէջ առջի գիշերը պատահած հրդեհին համար սա տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Հագիգաթ.— Այրած տունը քանի օր առաջ Ֆիլամէն անուն կին մը 180 ոսկիի ծախած էր [illegible] Արտաշէսի, որուն յանձնուած էր տունը կիրակի օրը։ Տունը երկու տարի առաջ երկու հարիւր ոսկիի ապահովագրուած էր Էթնիքի Ընկերութեան, սակայն նոր տիրոջը վրայ փոխանցումը չէր կատարուած։ Այդ տան կից երկաթագործ Միհրան աղայի տունը կը բնակէր գինեպան Բոյօ որ իր կարասիները արժէքէն աւելի գինով մը ապահովագրած էր։ Ոստիկանութիւնը հաստատելով որ Բոյօ, ապահովագրական Ընկերութենէն դրամը զանձելու նպատակով, վերոգրեալ այրած տունը բռնկցուցած է հրդեհին առթէն, ձերբակալեց ու Սկիւտարի ոստիկանութեան ղրկեց զայն։

ՍԱՄՍՈՆԷՆ կը գրեն թէ գաւառին մէջ պալարախտ ճարակած է եւ անասուններու կոտորած կը պատճառէ։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Տիմիթրի անուն պարտիզպան մը, երէկ կէսօրին թղթեր առած էր եւ մակոյկով մը Սկիւտար կը փոխադրէր, սակայն Գուզգունճուքի առջեւ մակոյկը ընկղմեցաւ բեռին ծանրութենէն։ Տիմիթրի խեղդուեցաւ, սակայն մակուկավարը՝ Արապ Մէհմէտ ազատուեցաւ։

Տես չորրորդ երես Բարմէլ Օրիանթալի գինիի եւ կոնեակի ծանուցումը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը երէկ շարունակեց իր պաշտօնական այցելութիւնները։ Ն. Սրբազնութիւնը Ա. կառքին մէջ բազմած էր, իր դէմ ունենալով Պատրիարքարանի գործակատար Արիս էֆ.ն, Բ. կառքին մէջ կը գտնուէին Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան եւ Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ վրդ. ու Գալուստեան Գառնիկ էֆ.։ Ս. Կաթողիկոսը այցելեց նախ Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆ.ին, Սպարապետ Բարձր. Ռիզա փաշային, Կրթական նախարար Բարձր. Հաշիմ փաշային, Տէֆթէրխանէի վերատեսուչ Բարձր. Զիյա փաշային, Էվգաֆի նախարար Բարձր. Թիւրխան փաշային, Ոստիկանութեան նախարար Բարձր. Շէֆիգ փաշային։ Բոլոր նախարարներուն կողմէ Ս. Կաթողիկոսը սիրալիր ու յարգական ընդունելութիւն մը գտաւ։ Ն. Սրբազնութիւնը այցելեց նաեւ Ելմտական եւ Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարներուն, սակայն անոնց բացակայութեան պատճառաւ՝ իր այցեքարտը թողուց։

⁂

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՔ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՏԱՆ ՄԷՋ

Ս. Կաթողիկոսը իր պաշտօնական այցելութիւններէն Երուսաղէմատուն վերադարձին, ընդունեց բարի գալստեան այցելութիւնները Բողոքականաց ազգապետ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Պօյաճեանի, որուն կ'ընկերանային Շմաւոնեան Արշակ էֆ. եւ եղբայրը՝ Վեր. Շմաւոնեան եւ Ազգապետարանի գործակատար Սեննքերիմ էֆ.։ Յակոբ էֆ. համբուրելով Ս. Կաթողիկոսին Աջը ներկայացուց իր հետեւորդները, որոնք նոյնպէս համբուրեցին Ն. Ամենապատուութեան Աջը, որ ըսաւ թէ «Գոհ եմ որ բոլոր այցելած տեղերս լաւ տեսայ ձեր Պատուելիներու աշխատութիւնները», եւ հայրաբար յորդորեց միաբանութեան, որ համերաշխ եւ սիրով ըլլան իրարու հետ, եւ արդէն այս ալ Աւետարանի պատուէրն է, եւ թէ մենք՝ ձեզի բաժնեալ չենք նկատեր։ Երէցեան Սրբազան որ ներկայ էր, ըսաւ թէ՝ «Ծառը կրնայ ունենալ ընձիւղներ, սակայն արմատը մէկ է։» Ապա սիրալիր տեսակցութիւն մը սկսաւ երկուստեք։ Ս. Կաթողիկոսը, որուն ծննդավայրը Խարբերդ է, ազգապետին եղբօրը՝ Պատուելի Թովմասի եւ ուրիշ Պատուելիներու վրայ խօսեցաւ։ Շմաւոնեան էֆ. հարցուց Ս. Կաթողիկոսին թէ Խարբերդ գացած չէ՞։ Ս. Կաթողիկոսը պատասխանեց թէ Երուսաղէմի մէջ եկեղեցական եւ լուսաւորչական պաշտօններով կոչկոչուած ըլլալով՝ 23 տարիէ ի վեր չէ տեսած իր ծննդավայրը։ Յակոբ էֆ. Պօյաճեան շնորհաւորեց Ս. Կաթողիկոսը, Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշանով պատւուած ըլլալուն եւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ ընդունուելու պատւոյն արժանացած ըլլալուն համար։ Ն. Ամենապատուութիւնը ըսաւ թէ «Երախտագէտ ու աղօթող է մինչեւ Վեհ. Սուլթանին թանկագին կենաց արեւշատութեանը, եւ [illegible] է Ն. Կ. Վեհափառութեան [illegible] վայելելուն համար»։ Յակոբ էֆ. եւ իր հետեւորդները կրկին համբուրելով Ս. Կաթողիկոսին Աջը՝ գոհ տպաւորութեամբ մեկնեցան։

⁂ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ աւագերէց Տ. Մեսրոպ քհնյ. ու Խնամակալութեան ատենապետ Լեւոն Յակոբ և Յակոբեան Յակոբ, Մոգսում Համբենց եւ Սուրատեան Յովհաննէս էֆ.ները երէկ այցելելով Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին, բարի գալստեան մաղթեցին եւ խնդրեցին որ Ղալաթիոյ եկեղեցին պատարագ մատուցանէ։ Ն. Սրբազնութիւնը յայտնեց որ իր պաշտօնին հոգերանը ըղձալով ըլլալով միայն Մայր եկեղեցի պատարագելու դիտաւորութիւն ունի, սակայն ուրիշ եկեղեցի պատարագելու համար կարգադրութիւն մը չէ ըրած։ Խնամակալները դիտել տուին թէ Ղալաթիոյ եկեղեցին իբրեւ կեդրոնական ու խառնատեղի իրաւունք ստացած է Կաթողիկոսական այցելութիւն վայելելու, եւ Պոլսոյ ամէն թաղերէն ժողովուրդ կը դիմէ հոն։

⁂ Ծանօթ լուսանկարիչ Թագւոր էֆ. Զրաքեան այս առաւօտ, Երուսաղէմատան պարտէզին մէջ լուսանկարեց Ամեն. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին մեծադիր պատկերը։ Պարտէզին մէջ սփռուած էին թաւ գորգեր, որոնց վրայ դրուած էր Ն. Ամենապատուութեան կաթողիկոսական Աթոռը, անոր վրայ բազմեցաւ Ն. Ամենապատուութիւնը, վեղար ի գլուխ, պատուանշանները կախած ու գաւազան ի ձեռին։ Թագւոր էֆ. լուսանկարեց նաեւ Տ. Գէորգ եպսկ. Երէցեանի պատկերը։

Ն. Սրբազնութեան շուրջը կը գտնուէին Երուսաղէմատան հիւր գտնուող [illegible] վարդապետները, որոնք Տ. Գէորգ Սրբազանի Երուսաղէմայ ժառանգաւորաց վարժարանին տեսչութեան օրով իր աշակերտներն եղած էին։

Նպաստից Յանձնաժողովը գումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ներկայ էին Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան, Բարթող էֆ. Թէլեան, Տիրան էֆ. Կիւմիւշկէրտան և Սիմոն էֆ. Գալսէրլեան։ Նիստը տեւեց ժամը 4 ուկէսէն 6 ուկէս, որու միջոցին Յանձնաժողովը զբաղեցաւ նպաստընկալ վարժարաններու դրամական եւ գրենական պէտքերու խնդրանքներով։

—Խառն ժողովը հրաւիրուած է նիստ գումարել վաղը, չորեքշաբթի, Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ։

ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐՈՒ ՎԿԱՅԱԿԱՆԱՑ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Երէկ, ժամ 5էն սկսեալ, կառքերու անընդհատ երթեւեկ մը անսովոր աշխուժութիւն մը կ'ընծայէր Մայր-Եկեղեցւոյ փողոցին, ուր հետզհետէ կը հոսէին Պոլսոյ թաղային վարժարաններու երկսեռ շրջանաւարտները, իրենց ուսուցիչներուն, ուսուցչուհիներուն եւ ծնողքներուն հետ։ Բազմութեան մեծագոյն մասը կը կազմէր գեղեցիկ սեռը։ Հասնողները հետզհետէ կ'առաջնորդուէին կանանց յատուկ աջակողմեան տաճարը, որուն վարագոյրները գոցուած էին եւ գետինը ծածկուած էր գորգերով։

Ժամ 7ին եկեղեցի մտաւ Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր հետ ունենալով Փոխանորդ Սրբազանը, վարդապետներ եւ քահանաներ։ Հրաւիրելոց յատուկ տեղը նստած էին Վսեմ. Ռուպէն էֆ. Նազըրեան, Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան, Յակոբ էֆ. Էսաեան, Յակոբ էֆ. Յակոբեան, Մաքսուտ էֆ. Հորենց, Տոքթ. Վարդազարեան, Տոքթ. Յակոբեան, Եղիա էֆ. Տէմիրճիպաշեան, Յակոբ էֆ. Ոսկան, Ներսէս էֆ. Ղուկասեան, Մարկոս էֆ. Նաթանեան, Մաքսուտ էֆ. Խիւսավէրտեան, Քրիստինէ մայրապետ, Թաղ. Խորհրդոյ ներկայացուցիչներ, Ուսումն. Խորհուրդէն՝ Յակոբ Զաւրգէն եւ Պետրոս Կարապետեան էֆ.ները, վարժարաններու տեսուչներ, մամուլի ներկայացուցիչներ եւայլն։

Կայս. Համիտիէ քայլերգը, որով բացուեցաւ հանդէսը, ունկնդրուեցաւ յոտն կայս եւ ծափահարուեցաւ. ապա Վեհ. Կայսեր ձօնեալ երգ մը երգուեցաւ եւ Մայր վարժարանէն Պ. Կարապետ Երէցեան ուղերձ մը կարդաց Վեհ. Կայսեր ձօնեալ, ուրկէ վերջը երկսեռ աշակերտներ երգեցին երկձայն երգ մը՝ Ս. Պատրիարքին ձօնեալ։ Դաշնակի վրայ կը նուագէր Աւետիս էֆ. Խօրասանճեան, ծանօթ դաշնակահարը։ Այս երկձայն երգեցողութիւնը թէեւ տակաւին վարժութեան կարօտ, սակայն ընդհանուր կերպով լաւ տպաւորութիւն ըրաւ ներկաներու վրայ։

Պետրոս էֆ. Կարապետեան կարդաց Ուսումն. Խորհրդոյ տեղեկագիրը, որու մէջ նախնական կրթութեան վերջին 8 տարիներու մէջ ստացած կարեւորութիւնն ու ընդարձակութիւնը բացատրուած էր թուանշաններով եւ Խորհրդոյ ձեռնարկներն ու մտադրութիւնները պարզուած էին։

Որբանոցէն Յովսէփ Արիսեան Թուրքերէն եւ Քրիստափոր Գորտեան Հայերէն, Սամաթիոյէն Վռամշապուհ Բիւրքճեան եւ Էլիզ Գոյֆաեան Հայերէն լեզուով ճառեր, իսկ Գատըգիւղէն Հերման Նախնիքեան Թուրքերէն եւ Պէյլէրպէյէն Վահան Խիւսավէրտեան Հայերէն արտասանութիւններ ըրին եւ մէկ քանի երգեր ալ երգուեցան. այս միջոցին տեղի կ'ունենար վկայականներու բաշխումը։ 136 երկսեռ վկայականներէն մեծագոյն մասը ներկայ էր եւ կարգաւ գալով կը ստանային իրենց վկայականները։ Ամենէն վերջը եկան Էսաեանի լրացուցիչ դասընթացքի 7 ընթացաւարտուհիները, որոնց մէջ Օր. Աղնիւ Կարապետեան Հայերէն եւ Մարի Սէֆեան Ֆրանսերէն ճառեր խօսեցան։

Ս. Պատրիարքը խօսեցաւ փակման ճառը, որ ազգային նախակրթութեան վրայ բանաւոր եւ փորձ տեսութիւն՝ մը կը պարունակէր, արդիւնք ուշադիր նկատողութեան։ Ամենէն առաջ ներկայացուց ազգային նախակրթութեան հետզհետէ ստացած բարւոքումը ինչպէս տարուէ տարի երեւան ելած արդիւնքն ալ ցոյց կուտայ, եւ այն նախակրթարանները որոնք նուազ թուով ընթացաւարտներ տուին, բաղդատութեան դրուին աւելի իրենց միջոցներուն եւ պայմաններուն հետ, քան թէ Բերայի եւ Մայր վարժարանի, որոնք իրենց միջոցներով ընթացաւարտներու մեծ թիւ մը կրնային տալ եւ տուին։ Ն. Սրբազնութիւնը պէտքը զգացուց հասարակաց ծրագրով մը վարելու դպրոցները եւ լաւագոյնին աշխատելով լաւը գործադրելու։ Շնորհաւորութիւն յայտնեց աշխատողներուն որ կրցեր են այս արդիւնքը առաջ բերել։

Ապա Ն. Սրբազնութիւնը բացատրեց թէ ի՛նչ պէտք է ըլլայ արդիւնքը նախակրթութեան «Այնչափ ինչ, որչափ կարելի է գիտնալ գործի մէջ իր վիճակը պահպանել կարենալու համար։ Նախակրթարանէն ելլողը արհեստի մէջ պէտք է կարենայ լաւ իմանալ, բացատրել, յարաբերութիւնները կանոնաւոր ընել, չխաբել, չխաբուիլ։ Երբ արհեստաւոր կ'ըսենք, կ'իմանանք այն որ իր գործին մէջ միտք կը դնէ եւ բան մը կ'աւելցնէ գործին վրայ, իսկ գործաւորը այն է որ բան մը չիմանար, չաւելցներ։ Արհեստաւորը ուսեալ պէտք է ըլլայ, որպէս զի գործը կարենայ ընդարձակել։ Ուրեմն պէտք է մեր ազգը պատրաստուի նախակրթութեամբ, որպէս զի չմնան գործաւոր, բեռնակիր, մշակ, այլ լինին արհեստաւոր։» Նախակրթութեան մասին ալ կարգ մը տեսութիւններ պարզելով, պէտքը զգացուց որ Ղալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանին նման աղջկանց երկրորդական բարձրագոյն հաստատութիւն մը հիմնուի ազգին մէջ, թէեւ այս պէտքը մասամբ դարմանելու ձեռնարկուած է Բերայի վարժարանին լրացուցիչ դասընթացքով։ Ն. Սրբազնութիւնը խօսքը շարունակելով ըսաւ թէ բարոյական կրթութիւնը ուշադրութեան գլխաւոր առարկայ պէտք է ըլլայ մեր վարժարանաց մէջ։ Ոչ միայն պէտք է ուշադրութիւն ընենք որ աղաք շատ բան գիտնան, այլ եւ անոնց ընտանեկան եւ աշխարհիկ կեանքի վիճակը ուղղելու համար, անոնց խօսուածքը, քալուածքը եւ ընթացքը մինչեւ ուսուցիչներու ուշադրութեան եւ հսկողութեան առարկայ ըլլալու է։ Եւ ասոր համար, Ուսումն. Խորհուրդը պէտք է ուշադրութիւն ընէ որ երբեւ ուսուցիչ իրմէ վկայականները ըլլան նաեւ բարի վարքի [illegible] եւ բարոյականին վկայել։ Պարտաւորութիւն կը ծանրանայ նաեւ Թաղ. Խորհրդոց՝ իրենց գործածած ուսուցիչներու վիճակը եւ ընթացքը նկատողութեան առնել։

Ն. Սրբազնութիւնը յիշելով որ Թուրքիոյ մէջ Հայերը իրենց ուսումը եւ կրթութիւնը կը զարգացնեն Կայսերական հովանաւորութեամբ, յանկայա մաղթանքներ ըրաւ ուսումնասէր Վեհ. Սուլթանին համար, որուն ձայնակցեցան ներկաները ամէններով։ Պահպանիչով մը եւ «Հայր Մեր»ով, զոր երգեցին աղաք, վերջացաւ հանդէսը ժամը 9 ու կէսին։

⁂ Ընթացաւարտներէն 76ը երէկ մէյմէկ մէճիտ վճարեցին իբրեւ վկայականի ծախք, յօգուտ Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկին։ 25ն ալ վերջը պիտի վճարեն, իսկ 35ի չափ ալ կարօտութեան պատճառաւ ձրի կը ստանան իրենց վկայականները։

⁂ Ահաւասիկ անունները վկայական ստացող երկսեռ շրջանաւարտներուն։

Գումգաբուի Մայր Վարժարանէն

Պ. Պ. Գրիգոր Մ. Տաքճեան, Կարապետ Ա. Չէօմլէքճեան, Կարապետ Երէցեան, Գեղամ Ռէիսեան, Կարապետ Մ. Պօյաճեան, Վահան Ճէվահիրճեան, Գէորգ Տամլամայեան, Հայկ Ռէիզեան, Ռուբէն Տէր-Միքայէլեան, Արմենակ Տ. Յակոբեան, Յարութիւն Ճէրրահեան, Յովհաննէս Գ. Մատաթեան, Թորգոմ Պ. Խալիկեան, Թորգոմ Պ. Զանանեան.

Օրք. Պայծառ Յ. Միսկճեան, Տիգրանուհի Փափազեան, Արշակուհի Հէքիմեան, Նուարդ Պօղոսեան, Վարդանոյշ Յ. Միսկճեան, Օլգա Աղնաւորեան, Սիրվարդ Յ. Աբրիկեան, Նազենի Թոթորեան, Նուարդ Գալփաքճեան, Եւպրաքսէ Ս. Պօղոսեան, Անիկ Տօռագեան, Մաքրուհի Սարաֆեան, Հայկանոյշ Մանիկեան։

Գումգաբուի Դուսրի Վարժարանէն

Պ. Պ. Պօղոս Գ. Լուսարարեան, Տիգրան Յակոբեան եւ Օր. Անոյշ Միսաքեան։

Սամաթիոյ Ս. Սահակեան եւ Վարդուհեան վարժարանէն

Պ.Պ. Նիկողոս Պիլէզիկճեան, Արշալոյս Ջիլճեան, Վոլանթէն Նազարէթեան, Գրիգոր Դ. Հայոցեան, Վռամշապուհ Բիւրքճեան, Օննիկ Կ. Նիշէլեան, Հրանտ Եէմէնիճեան,

Պալաթի Խորէնեան վարժարանէն

Գեղամ Թոփճեան, Լեւոն Պօղոսեան, Հայկ Տիգրանեան եւ Օր. Հայկանոյշ Տիւմանեան։

Մագրիգիւղի Տաշեան վարժարանէն

Պ. Պ. Արտաշէս Սէֆէրեան, Արծրունի Իւթիւճեան, Յովհաննէս Մէսսեան, Պետրոս Աղապէյեան, Գառնիկ Զաքարեան, Վահրամ Կ. Եավրուեան, Միհրան Պ. Տէրէնտէլեան, Արտաշէս Դանիէլեան, Գրիգոր Մարտիկեան, Լեւոն Քարաճեան, Հրանտ Իսագուլեան, Գրիգոր Գալթնեան։ Օրք. Նուարդ Միքայէլեան, Արուսեակ Գասպարեան, Երանուհի Բիւրքճեան, Թագուհի Փափազեան, Արուսեակ Մոլլէմէլզեան։

Եէնի Գիւղի Ս. Փրկչեան Ազգ. Որբանոցէն

Պ. Պ. Օննիկ Յ. Կէլէէլեան, Քրիստափոր Վարդան Կ-ըշեան, Վահրամ Դ. Բագրեւանդեան, Յակոբ Յ. Կորիկեան, Արտաշէս Պօղոսեան, Կիրակոս Կ. Բեաղեճեան, Միքայէլ Տէր Սահակեանց, Յովսէփ Առիսեան, Շահնազար Էօգալիզեան։ Օրք. Աղնիւ Մեսրոպեան, Լուսինէ Ն. Համամճեան, Կատարինէ Բիւլընանեան, Մարիամ Կարապետեան, Սաթենիկ Մեսրոպեան։

Բերայի Էսաեան վարժարանէն

Պ. Պ. Ռուբէն Սարգիսեան, Համբարձում Համբարձումեան, Արշակ Եսայեան, Յակոբ Գոլլեան, Եղիշէ Կիպարեան, Օվիէն Օտապաշեան, Արմենակ Բ. Փափազեան, Արշաւիր Ճէպլեճեան։ Օրք. Արշալոյս Սիւզմէեան, Հայկանոյշ Յակոբեան, Մարի Գըպրըլեան, Մարի Աբրահամեան, Հայկուհի Համէսեան, Էլիզա Մոմճեան, Լուսաբեր Վէզիրեան, Զապէլ Գալուստեան, Զարմինէ Տիւսիզեան, Տիրուհի Աղաբեան, Նուարդ Սարաֆեան, Նուարդ Գասավէրեան։

Խասգիւղի Ս. Ներսէսեան վարժարանէն

Օր. Նուարդ Գառնիկեան։

Ղալաթիոյ Կեդրոնական Նախակրթարանէն

Պ. Պ. Հրանտ Սարրեան, Սեդրակ Ակնեան, Արշամ Տէր Սահակեան, Համբարձում Ֆուլիքճեան, Վարդան Ադվիլեան։

Գատըգիւղի Արամեան վարժարանէն

Պ. Պ. Հերման Նախնիքեան, Հրանտ Բիւլբիւլեան, Պերճ Սահաթճեան, Տիգրան Սիւրմէեան, Յակոբ Թէքնէճեան, Յովհաննէս Տէօքմէճեան, Զարեհ Յակոբեան, Ներսէս Փափազեան, Արմենակ Յավալիմեան, Արշակ Եղիազարեան։ Օրք. Նեվրիկ Թէրզեան, Լուիզ Գոյֆաեան, Վարդուհի Կիւլպէնկեան, Աստղիկ Համեան. Տիգրանուհի Թիւֆէնկճեան, Բերոնէ Թոսունեան, Սիրանոյշ Ֆրէնկեան, Արաքսի Յովհաննէսեան։

Պէյլէրպէյի Մաքրունեան վարժարանէն

Պ. Պ. Կարապետ Ֆուլիքճեան, Գասպար Տէր-Յակոբեան, Վահրամ Թասլըմճեան, Անտոն Խորէն Աւետիսեան, Վահան Խիւսավէրտեան, Երուանդ Քալայճեան։ Օրք. Աղաւնի Այճեան եւ Թագուհի Համամճեան։

Գուրուչեշմէի Ս. Թարգմանչաց վարժարանէն

Պ. Պ. Քրիստափոր Յ. Գոյֆաեան, Վռամշապուհ Անանեան, Մկրտիչ Թիւլպէնտեան, Եղիազար Եղիայեան։

Օրթաքէօյի Ս. Թարգմանչաց եւ Ս. Հռիփսիմեանց վարժարանէն

Օր. Զապէլ Փէչտիմալճեան։

Սկիւտարի Իճատիէի վարժարանէն

Պ. Պ. Յովակիմ Եաղմուրեան, Վահան Մանուկեան, Նշան Շահպազեան, Արմենակ Քէֆէլեանճեան, Տիրան Պօյաճեան, Տիրան Պիւլբիւլեան եւ Օր. Էօժենի Պաբաճեան։

ԳԸԼԸՃՃԵԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿՆԱՅ

Գատըգիւղ, Եէնի-Եօլ. Խրիստօֆէրի փողոց
ԹԻՒ 6
ԺԲ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանիս Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ այս տարեշրջանին առթիւ իր արդէն ունեցած Ֆրանսերէն, Հայ. Թուրք. Անգլ. Գերմ. [illegible] եւ [illegible] համար [illegible] վրայ աւելցուցած է նաեւ Ֆրանս. լեզուի կատարեալ ուսուցում, ուսանողութեամբ Ֆրանսերէն խօսակցութեան։

Շրջանը սկսած է, 1 սեպտ. Դպ. Դիմել Վարժարանիս Տնօրէնութեան։ 2—3

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՓԼ)

ՌՈՒՍՈ-ՃԱՓՈՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՆԱՒԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 հոկտ.—Շանկայէն կը հեռագրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ հոկտ. 2ին նորէն նաւային ճակատամարտ մը կատարուեր է Բորթ-Արթուրի առջեւ։ Այս լուրը, սակայն, դեռ չէ հաստատուած ոչ եւ է կողմէ։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ՆՈՐ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐ
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒ ՄԸ ԸՆԿՂՄԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ.— Չէ-Ֆուէն հետեւեալը կը հեռագրեն Ռոյթէրի.— «Վերջին յարձակման ատեն Ճափոնները քանի անգամ յարձակեցան Ածուխի բլուրին վրայ, որ Ռուսերուն համար կարեւոր դիրք մըն է. Ճափոնները սակայն 22ին յաջողեցան գրաւել այդ դիրքը։ Շթէօսէլ զօրավարը նկատելով որ նոյն դիրքը վերստին ձեռք անցնելու համար կատարուելիք փորձը շատ վտանգաւոր է, կոչեց բոլոր կամաւորները որոնք ռումբեր ունենալով ձեռքերնին, Ճափոնները վանեցին այդ տեղէն, խիստ կատաղի ճակատամարտէ մը ետքը։ Ռուսերը կ'ըսեն թէ վերջին յարձակումներուն ատեն որ չորս օր տեւեց, Ճափոնները տասն հազար հոգի կորսնցուցած են։»

ԹՕՔԻՕ.— Ռոյթէր կը ծանուցանէ թէ Ճափոնի ծովային նախարարութեան մէկ տեղեկագրին նայելով, սեպտ. 20ին ռուսական շոգենաւ մը, որ ծովային ականներ կը վերցնէր, Բորթ-Արթուրի մուտքին մօտ ական մը զարնուելով ընկղմեր է։

—Ճափոնի ծովային պաշտօնատուներուն մէջ կը կարծուի թէ Ռուսերը փոքր շոգենաւեր չունենան ծովային ականները վերցնելու։

—Պաշտօնապէս չհաստատուեցաւ այն լուրը թէ ճափոնական թնդանօթակիր մը ական մը զարնուելով ընկղմած ըլլայ Լիաօ-Թէշանի հարաւային կողմը։

ԲԱՐԻԶ.— Բեդերբուրկէն առնուած լուրերու նայելով, Աղեքսանդր Միխայելովիչ մեծ դուքսը Կովկաս ուղեւորեր է։ Այդ կերպով կը հերքուի այն զրոյցը թէ մեծ դուքսը ընդհանուր հրամանատար կարգուած ըլլայ Մանչուրիոյ ռուս զինուորներուն։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Նիքոլա կայսրը Բեդերհոֆ վերադարձաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Իրազեկ շրջանակներու մէջ կը ծանուցուի թէ Մարոքի մասին Ֆրանսայի եւ Սպանիոյ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները գրեթէ աւարտած են։

— Ֆրանսայի նախարարաց Խորհուրդը որ այսօր Էլիզէի մէջ գումարուեցաւ Պ. Լուպէի նախագահութեամբ, որոշեց Խորհրդարանը գումարել հոկտ. 13ին։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 3 հոկտ. — Բեդերբուրկէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ ծովային նախարարութիւնը սա տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.

Պալթիքի նաւատորմիղը յառաջիկայ հոկտ. 8ին Ռեվէլէն վերջնական կերպով ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Ծայրագոյն Արեւելք։ Ուղեւորութիւնը պիտի տեւէ իննսուն օր։

—Բորթ-Արթուր գտնուող ռուսական մարտանաւերը բոլորովին նորոգուած են, որդէն քանի մը անգամ դուրս ելած են։

—Կը հաւաստուի թէ Ռուսիոյ ծովային պաշտօնատուներուն մէջ կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի ըլլան։

—Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն թէ Բորթ-Արթուրի նաւահանգիստին մէջ ռուսական նաւ մը ական մը զարնուելով ընկղմեր է։

ՀԱՄԲՈՒՐԿ.—Հոս զրոյց կայ թէ Գերմանիոյ նախարարապետը, վաղը, Համպ պիտի ուղեւորի, ուր նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Իտալիոյ նախարարապետ Պ. Ճիոլիթթիի հետ։

ԲԱՐԻԶ.—Նախագահ Պ. Լուպէ մասնաւոր ունկնդրութիւն մը շնորհեց Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տէֆէի։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ Խորհրդարանին նստաշրջանին բացումը երէկ կատարուեցաւ։ Պ. Ռոմէրօ Ռոպլէտօ նորէն ատենապետ ընտրուեցաւ։

ՔՈՊԷՆՀԱԿ.—Ռուսիոյ մայր կայսրուհին Քոբէնհակ ժամանեց։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Թիթթոնի Ռաքքոնիճի դղեակը գնաց, Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին հետ խորհրդակցելու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Սէուլէն կը հեռագրեն թէ Քորէացիներու ընթացքը, Ճափոններուն հանդէպ, հետզհետէ աւելի թշնամական հանգամանք մը կը ստանայ, հակառակ այն բանակցութեանց որոնք երկու պետութեանց միջեւ կը կատարուին համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար։

—Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ դատաւոր Բարքէրի ընտրելիութիւնը, նախագահական ընտրութեան համար, Պ. Ռուզվէլթէն աւելի կը յաջողի։

ՔԻԼ.—Հօհենցոլըրն զբօսանաւին նորոգութիւնները փութով առաջ կը տարուին։ Վիլհէլմ կայսրը այդ զբօսանաւով պիտի կատարէ ծանուցուած պտոյտը Միջերկրականի մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՆՏՈՆ.— Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն թէ ճափոնական բանակը յարձակողական կարեւոր շարժում մը կը պատրաստէ ռուսական ճակատին դէմ՝ Մուքտէնի մէջ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 20 Սեպտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Օ.	93	—
Ամենէն բարձր գին	»	93	01
Ամենէն վար գին	»	92	29
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	126	12
Ամենէն բարձր գին	»	126	25
Ամենէն վար գին	»	125	75
ԲԱՑՈՒՄ 21 Սեպտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Փ. Գ.	93	08
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	126	25
Տիւրքէթի Թալիսէ		93	31
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Ցոնական պանքա		430	—
Տէրքօզ		342	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	17
Թրամվէյ բաժնեթուղթ		6	15
» ժուիսանս		3	02
» պարտաթուղթ		495	—
Քարաս Պ. Քոլեա		515	—
Թրանսվալ		85	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիփսիէն Ա		283	—
» » » Բ		268	—
Լավրիոն		54	50
Անատոլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	97
» պարտաթուղթ	«	528	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	17
Բարիզ » »	Ֆր.	23	93
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին տեսակոս չէք	Մարք	18	65
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	21	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Հոկտեմբեր			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		88	69
Միացեալ պարտք բաց.		84	75
» գոց.		85	—
Օսմանեան Պանքա		13	50
Թուրքական 1858-1883		91	75
Հելլենական 5 %		47	—
» Մօնօփոլ		47	75
Պուլկարական 1892		94	31
Եգիպտական Իւնիֆիէ		106	50
Ճաբոնական %		78	50
Թրանսվալ		3	62
Ֆրէտօնտ		1	50
Խանական		35	30
ԲԱՐԻԶ, 3 Հոկտեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	75
Միացեալ պարտաթուղթ բաց.	Ղրշ.	86	25
» գոց.	»	86	70
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	588	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	125	75
Օսմ. ծխախոտ	»	459	—
Օսմ. Ռէժի	»	385	—
[illegible] Թիւրք 4 %	»	561	—
[illegible] քուփոնը կտրած	»	1188	—
Իտալական Ռանթ	»	103	92
Սպանիական արտաքին	»	88	02
Աւստրիական	«	102	—
Թրանսվալ	.	93	25
Ռուսական 4 %, 1901	»	93	25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	145
Դրամագլուխ	»	—	—
ՎԻԵՆՆԱ, 3 Հոկտեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	50
Ռումէլի երկաթուղի	»	134	—
Օսմ. Ռէժի	»	347	—
ՊԵՐԼԻՆ, 3 Հոկտեմբեր			
Միացեալ պարտաթուղթ	Ֆր.	84	80
Ռումէլի երկաթուղի	»	131	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265
ՊՐԻՒՍԷԼ, 3 Հոկտեմբեր			
Միացեալ պարտք		85	63
Ռումէլի երկաթուղի		126	50

ԻԼԱՆ
(Խազինէի Խասսաի Շահանէ)

Խազինէի Խասսաի Շահանէտէն միւլտեհեր օլունանտօգ դավարիս եէմի օթիք գըրկէսի 3.50, եուլաֆ 0.72, ուֆագ սամանի մըզըր 1.50, սար մըզըր 0.90, սարը 0.90, պուղտայ 0.95։ Պոլանտ մունհասըրըն հուսուսաթ [illegible] միւզայէտէյէ վազ օլունմուշ օլտուղունտան [illegible] ղալանի թալիպ օլանլարըն մահալլի մէզքիւրէ [illegible] կելմէլէրի։
Ֆի 19 էյլիւլ, սէնէ 320 1—3

⁂

Խազինէի Խասսաի Շահանէտէն միւլտեհեր օլունանտօգ ալթը էէրլի մագարնա պէհէր ճէլարա գըրկէսի 1.67, ալթը էէրլի պիրինճի էնվալ չէրիէ 1.67, պիր պաղը ուլմա քիլօ կէլմէք իւզրէ ալ իւլ ալթը կիւլլաճ 4 80, ալթը կիւլլաճ 4 30, ալթը իւմդիկ 1.60, ալթը նիշասթա 2.50։ Պոլանտ մունհասըրըն մագարնա, կիւլլաճ վէ սաիրէ հիզմէթլէրինէ միւլտեզիմ ֆիլթալէ [illegible] կէլմէլէրի։ 1—3
Ֆի 19 էյլիւլ, սէնէ 320

⁂

Խազինէի Խասսաի Շահանէտէն միւլտեհեր օլունանտօգ էչխար հուլլալանը [illegible] կէլմէլէրի։ 1—3
Ֆի 19 էյլիւլ, սէնէ 320

Ընկերութիւն ՔԱՐՄԷԼ Օրիանթալ

ՊԱՏՈՒ ՇՔԱՆՇԱՆ, ՓԱՐԻԶ 1900

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՕՆԵԱՔ

ՌԻՇՕՆ ԼԸ ՍԻՕՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն

Վարշաւիոյ կայսերական բժշկական ժողովոյ տարրալուծմամբ

1903 յունիս 2ին, այցելելով Քարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակէին 600 տակառ եւ 49,000 շիշ, Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ շիշերէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարրալուծումը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ,

ԲՆԱԿԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒԺԻՉ ԵՆ

Բարիզի բժշկական Ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր Ա. ԲՈՒՇԷԻ, Պէրնի գիտութեանց ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր ԿԱՑՈՆԻ, Համպուրկի քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԼԻՆՈՖԻ, Ս. Բեդերսպուրկի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ԲԷԼԻ եւ Օտեսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ՎԷՐԻԿՕԻ կողմէ տարրալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՔԱՐԱՔԸ, ՍԻԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ թիւ 145—147

9 Էթիքէթին եւ խցանի քափսիւլներուն վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը 34—50

SOCIETE CARMEL-ORIENTAL

RAISIN DE CHANAAN

(ՎԱՃԱՌ. ՆՇ.)

ԷՔՕԼ ՆԱՍԻՕՆԱԼ ՖՐԱՆՍԷԶ
ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
Տիկնայք Ա. Տըվոյի ու Շամֆեռի վարչութեամբ

Դասախօսութիւնները Գումգափուի դըպրոցին (գիշերօթիկ) մէջ կը սկսին սեպտ. 6/19 երկուշաբթի օրը, իսկ Բերայի վարժարանին (ցերեկօթիկ) մէջ սեպտ. 8/21ին, չորեքշաբթի օրը։

Տեղեկութեանց համար դիմել Բերա, Եէմէնիճի փողոց, թիւ 35։ 47 14—15

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Կեդրոնատեղի՝ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ
Դրամագլուխ եւ պահեստ
ՖՐ. 7,500,000

Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով եւ սակերով հրդեհի դէմ կ՚ապահովագրէ տուներ, մթերանոցներ, գործարաններ, եւն. ինչպէս նաեւ անոնց պարունակութիւնը, Կ. Պոլսոյ եւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան։

Ընդհանուր գործակալ
ՖՕՍԿՕԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա Գարա Մուսթաֆա փողոց թիւ 4
30 24—50

ՀԱՋԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ԽԱՅԾՂԱՆ ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄ

Խայծղանի այս ջուրը ամէն կերպով գերազանց է Եւրոպայէ բերուած կարգ մը նոյն կարգի ջուրերէ որոնց բաղադրութիւնը յայտնի չէ, եւ որոնց համար այնքան չինծու գովեստներ կը կարդացուին։ Հագգը Էքրէմ խայծղանը օսմ. եւ օտար բժիշկներու գնահատմանը եւ առողջապահական խորհուրդին արտօնութեանը արժանացած է։ Անոր գործածութիւնը բնաւ ստամոքսի խանգարում առաջ չի բերեր, ինչպէս կ՚ընեն խայծղանի միւս ջուրերը։ Խիստ օգտակար է հազի, [illegible], կուրծքի հարբուխներու, ինֆլուէնցայի եւ թոքախտի առաջին շրջաններուն։ Կը գտնուի առաջնակարգ վաճառատուներու եւ դեղարաններու մէջ։ Գինն է հինգ ղրուշ։ 24 22 50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԻԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 42—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ԼԷՅԹՈՒՏՍ ԲԱԹԷՆԹ
ԻՆՎԷՆՇԸՆՍ ՕՖԻՍ

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ
ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԹԻ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ՝
Ուղղուած Ջէյթուտս Բաթէնթ էնտ Լիֆ Ընկերութեան

Պարոններ,

Մեծ հաճոյքով ձեզ կը ծանուցանեմ թէ Օսմ. Կայս. Պանքայի մէջ հաստատուած ձեր դրամարկղի սնտուկները կատարելապէս գոհ թողուցած են մեզ։ Կրնամ ըսել թէ այն ճարտարութիւնը որով հաստատուած են այդ դրամարկղի սնտուկները, համապատասխանած են սեղանաւորական այդքան մեծ հաստատութեան մը պէտքերուն։

ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ
Ալայէմճի խան, Պոլիս

Հայթայթիչ Օսմ. Կայս. Պանքայի դրամարկղի սնտուկներ կազմակերպող գործակալութիւններ Ղալաթիոյ, Պոլսոյ եւ Բերայի մէջ, մասնաճիւղեր Սքիւպի եւ Մանասթըրի մէջ։

ԵՈՍԹ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
ԲԱՐՁՐ. ԿԱԼԼԷՍԻ ԻՇԽԱՆԻՆ

Մեքենայի ամենէն մեծ յանձնարարութիւնը որ եղած ըլլայ կառավարութեան մը, Ընկերութեան մը կամ անհատական Տան մը կողմէ, այն յանձնարարութիւնն է որ Եոսթ Թիբրայթըր Քըմբէնիի եղած ու Հնդկաստանի կառավարութեան յանձնուած է։ Երրորդ անգամ ըլլալով, Բրիտանական կառավարութիւնը 150 ՄԵՔԵՆԱՅԻ յանձնարարութիւն կուտայ Եոսթ Թիբրայթըր Քըմբէնիի, ինչ որ մինչեւ հիմա տրուած չէ ԲՆԱՒ։ Ասիկա անվիճելիօրէն ցոյց կուտայ թէ Եոսթ գրելու լաւագոյն մեքենան է.

Արեւելքի համար Գործակալ
ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ
Պոլիս, Ալայէմճի խան, Մէյտանճըգ փողոց։ 32 12—48

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԷՆ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	142,585,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	314,768,000 »
1901 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագինն ու տոկոս	6,585,800 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Աչքարեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՐՄԻԶ 11 2—50

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	[illegible]	350
Արմէնիան	10500	[illegible]	350
[illegible]	10500	[illegible]	300
Լանքաստրիան	9600	[illegible]	350
[illegible]	9000	[illegible]	350
[illegible]	8000	[illegible]	250
[illegible]	8000	[illegible]	250
[illegible]	8000	[illegible]	150
[illegible]	8000	[illegible]	200
[illegible]	3700	[illegible]	90
[illegible]	3700	Օբորտօ	80
[illegible]	3700	[illegible]	8
[illegible]	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի երկու [illegible] ֆաթուրայ [illegible] կամ Ղալաթիոյ [illegible] համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
[illegible]
Ղալաթիա, [illegible]
12 30—50

ԹՈՄԱՍ ՌԻԻԼԱԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	[illegible]	1497	[illegible]	1411	[illegible]	724	[illegible]	136
[illegible]	3607	[illegible]	1996	[illegible]	1895	Մարէնկօ	[illegible]	[illegible]	1113
Անճէլօ	1541	[illegible]	885	Հիրօ	775	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1735
Արիոսթօ	2277	[illegible]	[illegible]	Հիտալկօ	1581	[illegible]	[illegible]	Սիլվիօ	1193
Բասսանօ	1822	Տոմինօ	957	[illegible]	[illegible]	Միլօ	1057	[illegible]	1203
[illegible]	1264	[illegible]	1388	Հորաթիօ	3600	[illegible]	1735	[illegible]	1323
Բրավօ	1076	[illegible]	1713	[illegible]	595	[illegible]	[illegible]	Թ. Ուիլսըն	1846
[illegible]	841	[illegible]	[illegible]	Իակօ	2354	Նէրօ	1033	[illegible]	3327
[illegible]	[illegible]	Էքօ	2464	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1470
[illegible]	1371	[illegible]	1520	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4036	[illegible]	481
[illegible]	1337	[illegible]	1841	[illegible]	1053	Օրլանտօ	1535	[illegible]	2429
[illegible]	1244	[illegible]	914	[illegible]	2307	[illegible]	631	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	510	[illegible]	1289
[illegible]	2719	[illegible]	849	Լէօ	1053	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2396
[illegible]	1831	[illegible]	4582	Լէանտրօ	2272	[illegible]	1663	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1697	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1643	[illegible]	1613	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4525	[illegible]	1143	[illegible]	3191	[illegible]	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Լօրէնցօ շոգենաւը, Նաւապետ Ուէնկ։

Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՋՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա 10 20—50

COMP. RUSS. Navigation Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Սեպտեմբեր

Գշ. 2/14 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին մ. ջ. բէէն առաջ։
Տարտանէլ, Իզմիր, Ւէլան..., [illegible], [illegible], Թար պօ լուս—Շամ, Պէյրութ Եաֆա, Բորթ—Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժ[illegible] մը վերջ յետ միջ. բէէ։
Եշ. 23/6 Օտեսա ժամը 1ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 25/8 Միտիլլի, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 1ին մ. ջ. էէն առաջ։
Օտեսա ժամը 2ին յետ մ. ջ. բէէ։
Կ. բ. 26/9 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 8ին միջ. բէէն առաջ.
Նովորոսիսք, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջ. բէէ։ 30—50

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Ուր ամիսը երկու անգամ կը բանին
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէռնիա	18900	[illegible]	559
Սաքսոնիա	18900	[illegible]	4841
[illegible]	12950	[illegible]	332
[illegible]	12950	[illegible]	294
[illegible]	8845	[illegible]	293
[illegible]	8128	[illegible]	393
[illegible]	8120	[illegible]	255
[illegible]	7392	[illegible]	218
[illegible]	7269	[illegible]	18

Դիմել առ
ՃՈԼԻ Է ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 13—50 14

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1904 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) չորեքշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 224 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 223 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.
12	—	Մկն. Էսկի-Շէհիր	Ժմն.	3	—
12	42	» Կէօքճէ Քըսըք	»	2	20
1	39	» Սապունճը Բունար	»	1	38
2	33	» Ալթընթաշ	»	12	42
3	15	» Չէքիրլէր	»	11	53
4	10	» Տէօյէր	»	11	5
4	39	» Իհսանիյէ	»	10	20
5	3	» Համամ	»	9	53
5	14	» [illegible] Համամ	»	9	44
6	1	» Աֆիոն Գարա Հիսար	»	9	13
6	41	» [illegible]	»	8	20
7	36	» Չայ	»	7	33
8	21	» Իսհագլը	»	6	40
8	45	» [illegible]	»	6	15
9	16	» Աք Շէհիր	»	5	53
9	43	» [illegible] քէօյ	»	5	13
10	30	» Ջավուշճը քէօյ	»	4	35
11	8	» Ըլկըն	»	4	3
11	55	Գատըն-Խանը	»	3	9
12	50	[illegible]-Ինի	»	2	27
1	22	» Մէյրամ	»	1	47
2	22	» Բունար-Պաշը	»	12	42
3	—	Ժմն. Գօնիա	Մկն.	12	—
իրիկ.				առտու.	

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 121 խառն Իրիկն. Ժ.	Վ.
1	—	Մկն. Էսկի Շէհիր	Ժմն.	11	—
1	44	» Աք Բունար	»	10	18
2	24	» Ալփու Քէօյ	»	9	46
3	4	» Պէյլիք Ահուր	»	8	58
4	9	» Սարիքէօյ	»	8	1
4	58	» Պիչէր	»	7	4
5	35	» [illegible]	»	6	27
6	9	» Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6	—
7	3	» Պօլաթլը	»	5	16
8	21	» Մալը Քէօյ	»	3	49
9	15	» Սինճան Քէօյ	»	2	47
10	—	Ժմն. Էնկիւրիւ	Մկն.	2	—
իրիկ.				առտու.	

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԻՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտու Ժ. Վ.	Թ. 324 խառն Իրիկն. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտու Ժ. Վ.	Թ. 323 խառն Իրիկն. Ժ. Վ.
2 35	12 45	Մկն. Ալայունտ Ժմն.	2 —	12 5
2 55	1 5	Ժմն. Քիօթահիա Մկն.	1 40	11 4

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 421 խառն Առտու Ժ. Վ.	Թ. 423 խառն Իրիկն. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 422 խառն Իրիկն. Ժ. Վ.	Թ. 424 խառն Առտու Ժ. Վ.
4 45	6 22	Մկն. Ատա-Բազար Ժմն.	5 34	7 33
5 3	6 40	Ժմն. Համիտիէ Մկն.	5 53	7 15

"ԱՐԵՒԵԼՔ,, Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (163)

ՊԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

Բարիզի Գործաւորուհիները

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԳ.

ԵՐԿՈՒ ԻՎՕՆՆԵՐԸ

Երբ Քլոթիլտ եւ Ֆիլիբ իրարու դէմ եկան, պահ մը սրտաճմլիկ լռութիւն մը տիրեց, երկու տարիներ իրար տեսած չըլլալուն եւ իրարմէ հեռու ապրելնուն համար։

Իւրաքանչիւրը կը նշմարէր դիմացինին դէմքին վրայ առաջ եկած աւերը, որ արդիւնք էր իրենց քաշած տառապանքին. ի խորոց սրտէ իրենց բոլոր հոգւով կը կարեկցէին իրարու։

Քանի մը վայրկեան տեւող այս լռութիւնը աւելի պերճախօս եղաւ իրենց ըսելիքներէն։

Ֆիլիբ հակառակ անցած գացած տարիներուն, միշտ նոյնչափ գեղեցիկ կը գտնէր իր պաշտած կինը։

Քլոթիլտ շատ երջանիկ կը թուէր՝ բարեկամ մը գտած ըլլալուն համար վերստին, որուն նկատմամբ իր սրտին մէջ կը զգար այնքան գորով ու յարգանք, որքան սէր զգացած էր երբեմն։

—Վերջապէս երեւան ելաք, մրմնջեց Քլոթիլտ։

—Այո՛, հարկ էր որ երեւան ելլէի... հիմա կրնայի այդ բանը ընել... Բայց առաջին բան առաջ, ըսէք ինծի... Պ. տը Ռուվրէյ հո՞ս է...

—Բացակայ է։

—Այն ատեն կրնամ համարձակօրէն ձեզի իմացնել։

—Պ. տը Ռուվրէյ տեղեակ է գաղտնիքին. ո եւ է բան չեմ ծածկեր անկէ։

Պ. տը Լանժվիլ սարսուռ մը զգաց։

—Ինչ կ՚ըսէք... Ամէն բան յայտնա՞ծ էք անոր...

—Ամէն բան։

—Գիտէ՞ք թէ աղջիկ մը ունեցած էք։

—Ամէն բանէ տեղեկութիւն ունի, կ՚ըսեմ ձեզի... Միայն այդ աղջկան ո՛վ ըլլալը չի գիտեր։

—Վրէժխնդիր ըլլալ չուզե՞ց։

—Իր միակ վրէժխնդրութիւնը ան եղաւ. բովանդակ ճիգը թափել՝ զաւակս գտնելու համար։

Պահ մը խոհուն երեւոյթ մը առաւ Պ. տը Լանժվիլ։

—Այո՛, Բիէր տը Ռուվրէյ ազնուութեան ու հոգիի վսեմութեան մարմնացումն իսկ է, մրմնջեց Ֆիլիբ մելամաղձիկ շեշտով մը։

—Ֆիլիբ, յաճախ ձեր վրայ կը խօսի... Քանիցս ցաւ յայտնած է՝ ձեր վրայ լուր չառնելուն համար... շատ գոհ պիտի մնայ, ձեր երեւումը ողջունելով։

Կոմսը չպատասխանեց։

—Հիմա ըսէք թէ ի՛նչ բարերաղդութիւն ձեր հոս գալուն պատճառ կ՚ըլլայ, յարեց Քլոթիլտ... Բիչ մը առաջ կ՚ըսէիք թէ ինծի հաղորդելիք լուր մը ունիք... Աղէ՞կ լուր մըն է։

—Անտարակոյս։

Պ. տը Լանժվիլ ճիգ մը ըրաւ մտքին վրայ, ուզելով հաւաքել քանի մը վայրկեան է ի վեր գլուխը պաշարող մտածումներուն վրայ։

Ու գլուխը վեր առնելով ըսաւ.

—Ինչպէս գիտէք, երդուած էի ձեզի ներկայանալ այն օրը միայն երբ մեր զաւակը գտնել յաջողէինք...

Քլոթիլտ զարմանքի շարժում մը ըրաւ։

Իմացա՞ծ էր միթէ այն երջանկութիւնը, որ յանկարծ, լոյսով ու ճառագայթումով ողողած էր այդ անզաւակ մօր նսեմ կեանքը...

—Իվօ՞նը գտա՛ք, մրմնջեց Քլոթիլտ։

Իր կողքին, զարմանքի շարժում մը ունեցաւ Ֆիլիբ։

Ինչպէս կ՚ըլլար որ Քլոթիլտ իմացած էր այն բանը, որուն ինք միայն տեղեակ ըլլալ կը կարծէր։

Միթէ Սիմոնի իրեն չը՞ր ըսած որ դքսուհիին ալ իմաց պիտի տար Իվօնի երեւան ելած ըլլալը։

Իր գործած չարիքները դարմանել ուզած միջոցին այդ փափկանկատութիւնը ունեցա՞ծ էր կինը։

—Ինչ ուրախութիւն զգացի, յարեց Քլոթիլտ եռանդով... Այնքան գեղեցիկ ու չքնաղ է մեր աղջիկը...

—Ձեզի ո՞վ ըսաւ այդ բանը։

Քլոթիլտ զարմացական նայուածք մը ձգեց Ֆիլիբի վրայ։

—Տեսած չե՞մ միթէ։

Ֆիլիբ ապշեցաւ, կարծելով թէ սխալ լսած էր։

—Տեսա՞ծ էք զայն, հարցուց Պ. տը Լանժվիլ խեղդուկ ձայնով մը։

—Անտարակոյս, քանի որ հոս է։

Ֆիլիբ ընդոստ շարժում մը ըրաւ։

—Բայց անկարելի՛ բան է, ինչպէս կ՚ըլլայ որ հոս կը գտնուի։

—Պ. տը Ռուվրէյ երեւան հանեց զայն։

—Ինչ կ՚ըսէք։

—Ճշմարտութիւնը կ՚ըսեմ... Ամուսինս գտաւ աղջիկս... [illegible]

—Բայց անկարելի՛ բան է։

—Ինչո՞ւ համար։

—Որովհետեւ դեռ երէկ միայն յաջողեցայ գտնել Իվօնը։

—Բարեկամս, ես ալ ձեր խօսքը չեմ հասկնար... Քանի մը օրէ ի վեր աղջիկս հոս կը գտնուի։

—Բայց ո՛չ, բայց ո՛չ։

—Կը հաւաստեմ թէ հոս է... Ես կը համբուրէի զայն, երբ դուք ներս մտաք։

Ապշահար երեւոյթ մը առաւ Ֆիլիբ։

Այս վերջինը կը խորհէր թէ տառապանքները կրնային խանգարած ըլլալ Քլոթիլտի իմացականութիւնը... Կամ թէ Ֆիլիբին միտքը կը դանդաղէ՞ր արդեօք, այնքան փորձութեանց տակ ընկճուած ըլլալուն։

Քլոթիլտ տեսաւ Պ. տը Լանժվիլի [illegible] արտայայտութիւն մը առած դէմքը։

Պահ սարսուռ մը զգաց դքսուհին։

Քլոթիլտի երկու ձեռքերը բռնած էր Ֆիլիբ։

Անձկութենէն հատկտուած ձայնով մը, յարեց Ֆիլիբ.

—Բայց կը կրկնեմ թէ ժամ մը առաջ բաժնուեցայ Իվօնին քովէն։

Դքսուհին դեփ-դեղին կտրեցաւ։ Ձեռքերուն մէջ առաւ գլուխը... Տարակոյս մը, ահռելի տարակոյսը մուտ կը գտնէր ուղեղին մէջ։

Քանի մը բառերով, Պ. տը Լանժվիլ հասկցուց թէ ի՛նչ պարագաներու հետեւանօք, [illegible] գործաւորուհիին հանդիպած էր ինքզինքը։

Դողդողալով, Քլոթիլտ գոչեց.

—Ըսել է Պ. տը Ռուվրէյ խաբեց զիս...

—Քլոթիլտ, մտիկ ըրէք, ըսաւ Պ. տը Լանժվիլ ջերմագին շեշտով... Գաղտնիք մը կայ մէջտեղ... Արդարեւ Բիէր կրնայ խաբած ըլլալ ձեզ։

—Ինչ նպատակով։

—Ազնիւ նպատակով մը... Այո՛, այո՛... Մի տարակուսիք այդ մասին... ուզած է պաշտպանել ձեզ, վերջ մը տալու համար ձեր յուսաբեկութիւններուն... Չէ՞ ուզած որ ձեր յուսահատութենէն մեռնիք։

—Կարելի՞ բան է...

—Եթէ երբեք ինքն ալ խաբուած չըլլայ...

Զափազանց տագնապած, դքսուհին յարեց.

—Ըսել է հոս գտնուող աղջիկը, զոր իմ զաւակս կը նկատեմ, եւ որ մայր կ՚անուանէ զիս երբ թեւերուս մէջ կը սեղմեմ... ոչ մէկ բան է...

—Հէք բարեկամուհիս, մի տարակուսիք այդ մասին, քանի որ քիչ յետոյ ձեզի պիտի յանձնեմ մեր աղջիկը։

[illegible], Քլոթիլտ գոչեց.

—Բայց անհնարին բան է... Ֆիլիբ, կը խորհիմ թէ ձեր երկուքէն ո՞վ կը սխալի, դո՞ւք թէ ամուսինս։

—Կը բաւէ հարցաքննել իմ բերելիք աղջիկս, համոզուելու համար թէ իրապէս ձեր աղջիկն է ան։

(Շարունակելի)